Direkte Aktie

DOOR

ARNOLD ROLLER

G. RIJNDERS - Van der Hoopstraat - AMSTERDAM

DIREKTE AKTIE

DOOR

ARNOLD ROLLER

De direktie aktie.

De zware gebreken, waaraan het ontwikkeld revolutionaire proletariaat lijdt, die het grootendeels afhoudt van de revolutionaire daad, van het praktisch handelen en positief optreden, heeten: *bespiegeling* en *mysticisme*. Met fatalistisch geloof verwacht men van de „zegepralende kracht der idee", van de „ontwikkeling der geschiedenis naar rechtvaardigheid en vrijheid", enz. enz., dat deze ons nader zullen brengen tot de verwezenlijking van onze onstuimige eischen om geluk en welvaart te verkrijgen. Men theoretiseert veel over de theorie en men minacht en vergeet de praktijk.

Arbeiders, het zijn misschien brutale woorden die u hier gezegd worden, maar bedenkt dat al degenen, die alleen filosofeeren en zich in mystieken eerbied over de schoonheid van ons groote ideaal bedwelmen — maar de daad en de bizonderheden der daad als iets ondergeschikts, iets bijkomstigs laten gelden — u slechts maken tot zwakkelingen, zonder wil en energie.

De daad is alles. „In den beginne was de daad"! Alle deklamaties blijven slechts zwakke wenschen — zoolang zij niet ondersteund worden door den revolver en de bom, zoolang men niet weet hoe de bom wordt gemaakt. Ook Themis, de rechtvaardigheid, draagt een blank zwaard tot haar ondersteuning. Alle begeerte naar „vrije liefde" zal voor duizenden onbevredigd moeten blijven, zoolang niet aan de vrouwen de middelen voor het „vrije moederschap", de middelen ter voorkoming van zwangerschap bekend zijn.

Dus het streven voor het socialiseeren der productiemiddelen is utopie zonder de algemeene werkstaking, die het mogelijk zal

maken. Alle revolutionaire vakvereenigingstaktiek blijft een woord zonder inhoud, zonder de kennis der middelen van de technisch revolutionaire ekonomische aktie.

De laatste jaren der propaganda hebben het bewezen dat veelmeer dan de schoonheid van het ideaal de kennis der praktische middelen om dit ideaal spoedig te verwerkelijken, bijgedragen heeft tot verbreiding van de idee. De kennis der praktijk overtuigt en wint oneindig meer aanhangers, dan alle theoretische, diepzinnige beschouwingen,

Dit wordt een praktische verhandeling, toegewijd aan het proletariaat van alle landen, dat strijdt voor zijn levensgeluk. Moge het hiervan een goed gebruik maken!

De bevrijding der arbeidersklasse, moet het werk zijn, der arbeiders zelve.
(Internationale).

I.

De indirekte aktie en de wettelijke vakvereenigingstaktiek.

Resultaten der tot nu toe gevolgde vakvereenigingstaktiek.

Als uit een langen slaap ontwaakt, beginnen eindelijk de arbeiders der verschillende landen, vooral die van de latijnsche, in te zien, dat de tot nu toe gevolgde taktiek, om een betere gelukkige toekomst af te dwingen, plaats moet maken voor nieuwe strijdmethoden.

Twee organisaties der arbeidersklasse deelden onder elkaar dit streven: de politieke en de ekonomische. De politieke organisatie, die tot nu toe voor de meeste arbeiders gold als de gewichtigste, geeft als haar hoofddoel wel het verkrijgen dezer gewenschte betere toekomst, de socialistische maatschappij, maar dit zal nagestreefd worden door de politiek-parlementaire werkzaamheid der arbeidersklasse, of juister, door het werken en ingrijpen der arbeidersklasse in de wetgevende lichamen; ook reeds in de tegenwoordige maatschappij werden zoo verbeteringen van den toestand van het proletariaat nagejaagd.

Een veel kleiner arbeidsveld was toegewezen aan de vakvereenigingen, vooral die in Midden Europa en Engeland. De taak van deze beperkte zich meer op onderlingen steun der medeleden, natuurlijk ook op het voeren van vreedzame loonstrijden, zonder zich echter te bemoeien met eenig verder liggend ideaal. Alle verder reikende en grondige verbeteringen voor het proletariaat bleven echter de taak der politieke organisatie, die met behulp van de vertegenwoordigers van het proletariaat, van de afgevaardigden in de parlementen, wetten zouden afdwingen ten gunste van het proletariaat. Van deze indirekte aktie is het parlementarisme de duidelijkste uitdrukking. En van daar, de werkzaamheid langs den omweg van de vertegenwoordiging in het parlement, ver-

wachtte men jaren lang al zijn heil voor heden en toekomst. Zelfs bij loonstrijd legde het zijn lot al te dikwijls in handen zijner vertegenwoordigers, van bemiddelaars, omdat de arbeiders, daaraan gewend dat altijd anderen voor hen werken, zich zelven reeds de noodige bekwaamheid ontzeggen, ja ook misschien werkelijk de bekwaamheid verloren hebben hun zaken zelven ter hand te nemen en ook de mogelijkheid niet zagen, hoe zulke groote massa's direkt eischen konden onttrekken aan den staat of de kapitalisten. Maar de gebeurtenissen der laatste jaren beginnen de arbeiders overal de oogen te openen.

Het stormachtige onrustige, ja dreigende begin der arbeidersbeweging wist de politiek-parlementaire taktiek weldra te leiden in vreedzaam, wettelijk spoor, en sinds 30 à 40 jaar week zij daar niet van af. Het resultaat is de meest volledige teleurstelling voor talloos velen onder hen die geduldig geloofd en gehoopt hebben, en de vaststelling van alle profetiën van hen, die deze vreedzame taktiek veroordeelden.

Ondanks het toenemen van het aantal politieke vertegenwoordigers van het proletariaat, van het aantal sociaal-demokratische afgevaardigden, is de politieke reaktie juist in de laatste jaren versterkt. De openlijke zoowel als de sluipende reaktie wordt ondanks algemeen kiesrecht steeds sterker in de konstitutioneele landen, omdat het gebleken is dat ondanks het groote aantal sociaal-democratische kiezers, de politieke invloed der arbeiders, die hun werkzaamheid geheel en al overdragen in handen hunner afgevaardigden, heelemaal zonder beteekenis is, omdat men haar niet heeft te vreezen en van deze arbeidersklasse die werkt op vreedzame, loyale wijze en groot gebracht is in gehoorzaamheid en achting voor de wetten, geenerlei energieke, revolutionaire aktie is te duchten.

In het onmetelijke worden de maatregelen der toenemende politieke reaktie in alle landen opgehoopt. De wetten op de landverhuizing in Engeland; het onbeperkte, onbestreden, autokratisch absolutisme der monarchie in Duitschland, de hooge invoerrechten op de belangrijkste levensmiddelen, het vreeselijke militarisme, de schaamtelooze klassenjustitie, de aankondiging van uitzonderingswetten tegen de arbeiderklasse; de uitzettingen en uitleveringen van politieke vluchtelingen der Zwitsersche regeering aan Italië en Oostenrijk, zijn genoeg aanschouwelijke voorbeelden der politieke reaktie in deze landen.

Om dit beeld volledig te maken zien wij verder, dat juist in

deze beide landen: Engeland en Duitschland, waarin ook de ekonomische organisaties van het proletariaat in ledental en kassaldo het sterkst en het machtigst zijn, de vakvereenigingen bij alle groote en belangrijke loonstrijden geslagen zijn geworden. Altijd spreekt men van de machtige, zoo sterk georganiseerde arbeidersklasse en waar een werkelijk meten van krachten plaats vond, daar werd de arbeidersklasse door de kapitalisten overwonnen. Hoe het kapitalisme ondanks de massa-organisatie der arbeiders steeds meer optrad als een autokratisch despoot, toonen de gebeurtenissen der laatste jaren. Wat wij willen bewijzen is dit: niet het aantal en de grootte der organisatie, niet de hoeveelheid der organisaties en de grootte van de kassen den doorslag geeft in den strijd tegen het kapitalisme, maar de geest waardoor zij bezield is, haar taktiek, de moed en de hoedanigheid der medeleden.

* * *

Wij brengen in herinnering de algemeene werkstaking der metaalbewerkers in Engeland in 1898. Zij duurde zeven maanden en ofschoon deze solidair werd gesteund door alle organisaties, ja door het geheele proletariaat, en ofschoon zij zelve beschikte over een machtige organisatie met 13½ millioen gulden aan ondersteuning, de overheid zich heelemaal niet mengde in de staking, ging zij op ellendige wijze verloren.

Bemoedigd door het kalme, vreedzame gedrag der Trades Unions, ondanks haar schijnbaar groote macht, ging het kapitaal, en als uitdrukking daarvan de heerschende macht, nog verder en wel zoover, om zich de goedgevulde kassen der Trades Unions op wettelijken weg toe te eigenen. En daar de bestaande macht de uitdrukking is van den wil der kapitalisten, gaat alles wat haar nuttig is, voor wettelijk door en alles wat nadeelig is, voor onwettelijk. Zoo gebeurde het in 1900 dat, na de mislukte staking der spoorwegarbeiders van de Taff Vale-maatschappij, in Engeland de kapitalisten de vereeniging der spoorwegarbeiders voor de rechtbank hebben gedaagd om schadevergoeding, die de staking haar had veroorzaakt en de vakvereeniging werd feitelijk veroordeeld tot uitbetaling van de enorme som van 28,000 P. St. (*f* 336,000). De vereeniging was zoozeer vervuld met den wettelijken geest, dat zij de wettelijkheid der veroordeeling en haar schuld erkende, alleen verzocht om verlaging dezer som en ten slotte toch 23,000 P. St. (*f* 286,000) schadevergoeding aan de kapitalisten betaalde.

Nog een andere keer onteigenden de kapitalisten in Engeland met de hun ter beschikking staande macht der wettelijke middelen van rechtspraak — die politie, gevangenis en soldaten hebben om kracht bij te zetten aan hun wettelijkheid — de kassen der arbeiders organisaties. Zoo werden de mijnwerkers van Wales veroordeeld tot betaling van 100.000 P. St. (*f* 1,200,000) en wel onder voorwendsel van aanslagen tegen de vrijheid van den arbeid tijdens de staking (posten, enz.). De arbeiders erkenden ook deze wettelijkheid en — betaalden.

Deze weinige voorbeelden zijn geen bepaalde bewijzen voor de positieve macht der arbeidersklasse en haar Trades Unions in Engeland.

* * *

In de Vereenigde Staten van Noord-Amerika, in dat land van het brutaalste en meest krasse kapitalisten-despotisme en der onverbloemde trustokratie, dat ongeveer 200 millioen georganiseerden telt, is het Trade Unionisme reeds gemaakt tot een geschikt werktuig in het belang der kapitalisten, wier beginsel is de harmonie tusschen kapitaal en arbeid; harmonie der uitgezogenen met de brutaaltste uitzuigers, die de aarde draagt, de Amerikaansche trustmannen en milliardairs. Als om dit beginsel te symboliseeren is ook de almachtige, met autokratisch gezag bekleede president der American Federation of Labor (de Amerikaansche vakvereenigings-federatie) SAMUEL GOMPERS, tevens vice-president der beruchte Amerikaansche Civic Federation, een klassenbewuste organisatie der kapitaalmagnaten en millionairs, wier openlijk doel het is, Amerika te werpen in de armen van het Imperialisme en het proletariaat zoo gedwee mogelijk te maken tegenover het kapitaal. Geleid door zulke gewillige leiders, getroostten zich in de laatste jaren de Amerikaansche vakvereenigingen alle loonsverlagingen, zoo dikwijls de ondernemers daartoe besloten en diezelfde maatschappijen betaalden dan ook meermalen aan haar aandeelhouders 75 en 80 %. Bijna alle stakingen gingen verloren; want dikwijls genoeg gebeurde het dat, als b.v. een mijnstaking gevaarlijk begon te worden voor de kapitaalmagnaten, de MITCHELL's en GOMPERS hun gedisciplineerde en vreedzaam stakende, gehoorzame Trades Unionisten het werk weer bevalen op te nemen, met het argument, dat anders de voorraad kolen zou opraken en men het land toch niet zonder kolen kan laten, dat

men de staking niet te ver mag uitbreiden, dat daardoor de nationale industrie en de handel schade lijden, enz.

Als in Europa reeds dikwijls genoeg de vergelijking wordt gemaakt, dat arbeiders, als zij gedwongen als soldaten moeten uitrukken tegen stakers, wachthouden ter bescherming van het kapitaal, dus hun eigen wachthouders tegen zichzelven worden, wat moet men dan wel zeggen van de Amerikaansche Trades Unions, wier mede-leden in grooten getale tot de soldaten (de militie) behooren, waartoe zij elk oogenblik, vooral tijdens de stakingen kunnen worden opgeroepen, om de „orde" te handhaven tegenover de stakende arbeiders? In Duitschland zijn echter de stakende, goed georganiseerde en gedisciplineerde arbeiders zoover gekomen, om met witte banden om den arm, onder hun medestakende kameraden de „rust" — der kapitalisten — in stand te houden. In Amerika doen zij het in uniform met sabel en geweer, daar zijn de Trades Unionisten zelfs bewuste en vrijwillige Pinktertons van het kapitaal en worden geenszins uit de Union gestooten, doordat zij bij de militie behooren. (Er zijn ook vakvereenigingen, waartoe leden der militie niet worden toegelaten. Vertaler).

De solidariteit der Trades Unions is gelijk nul. Tijdens de groote mijnwerkersstaking in Colorado, (1906) verbood GOMPERS in een circulaire alle unions, de Westelijke Federatie van mijnwerkers, die in staking waren, te ondersteunen, omdat zij gedurende hun staking niet geheel en al passief en vreedzaam, alle brutaliteiten der kapitaalmagnaten en hun politie verdroegen.

Tijdens deze staking vervoerden georganiseerde machinisten de transporten der door onderkruipers klaargemaakte kolen, bestuurden de treinen, waarin de stakers bij honderden gebracht werden naar de eenzame prairiën van Nieuw-Mexiko. Deze passiviteit, deze geest van wettelijkheid der Amerikaansche arbeidersklasse, heeft voor het grootste gedeelte er toe bijgedragen, dat de kapitalistische willekeur in Amerika het onbeschaamdste is, de macht der trusts onbeperkt en de arbeidersklasse steeds meer daalt tot de beteekenis van rechtelooze slaven. Terwijl alle groote stakingen der laatste jaren in Amerika jammerlijk verloren gingen, waarop de arbeiders er nog deemoedig om verzochten weer te mogen worden opgenomen in het personeel en zich voortdurend loonsverlagingen moesten laten welgevallen, stegen de prijzen der levensmiddelen in de afgeloopen vijf jaren met 30% en daarvan komt bij de voortdurende groote vermeerdering der

nationale produkten en rijkdom anderen slechts het veel kleinere deel op de arbeidsloonen; een steeds grooter en toenemend percentage aan de kapitalisten. Na elke loonsverlaging verhoogden de trustmannen nog de prijzen hunner waren.

Dit vreeselijk neerdrukkende resultaat voor de Amerikaansche arbeidersbeweging, deze minachting van het proletariaat zien wij ondanks de zeer strenge, twee millioen tellende organisatie en haar zoo goed gevulde kassen. Veel juister nog is het om te zeggen *door* deze omstandigheden, want in vreedzame afwachting gedurende de staking vertrouwden de arbeiders alleen op hun organisatie en hun kassen en in hun ziekelijk, heilig respect voor de wetten — der kapitalisten en hun eigendom — denken zij er niet aan, dat moed, vastberadenheid, energie en revolutionair, snel handelen als in elken strijd, ook in den loonstrijd den den doorslag geven — en dat de werkzaamste solidariteit voor de stakers niet in geld, maar door de staking in andere bedrijven, door solidariteitsstakingen, wordt toegepast. Het is in elken strijd niet alleen te doen om het aantal troepen en hun kas, maar boven alles om den geest der strijders. Van den strijd voor een verder ideaal, der socialistische maatschappij, is heelemaal geen sprake bij de Amerikaansche en Engelsche arbeiders- en vakvereenigingen, want zij erkennen de noodzakelijkheid van het voortbestaan van loonarbeid en kapitaal.

Ook in Europa ziet het er niet beter uit, waar de vakvereenigingen vervuld zijn van denzelfden wettelijken, vredelievenden en vreesachtigen geest. Over Engeland spraken wij reeds en wij zien nu, hoe de ekonomische sociale verhoudingen zich in de laatste jaren in Duitschland ontwikkelden.

Hier waren de twee laatste jaren bizonder leerrijk.

Wie zal ooit de staking vergeten van de wevers te Crimmitschau? Deze staking gaf door haar nederlaag alleen reeds het bewijs, dat de gevolgde afwachtende taktiek der vakvereenigingen ertoe gedoemd was zonder gevolg te blijven. Maanden lang was de opmerkzaamheid en de sympathie der geheele Duitsche sociaaldemokratie erop gericht, om slechts een beetje meer menschwaardig bestaan af te dwingen voor de strijdende wevers in Saksen, het „roode koninkrijk". De steun vloeide rijkelijk van alle kanten, de kassen waren gevuld, de ondersteuning voor maanden verzekerd — na het einde der staking bleef er een voordeelig saldo van 77000 mark over in de kassen en toch werden de arbeiders verslagen en moesten zij zich allerlei maat-

regelen laten welgevallen. Als een gehoorzame kudde keerden de arbeiders terug onder het juk, toen de leiders der arbeidersbeweging het hun bevalen en de partijbladen tot grond opgaven, dat de arbeiders toch meer patriotisme moesten bezitten dan de kapitalisten en niet door de verlenging der staking een „bloeiende gemeente" — de industrie, den handel en de welvaart der bourgeois — moesten vernietigen.

Precies dezelfde redeneering als van Mitchel an Gompers in Amerika. De werkstaking van Crimmitschau heeft daarom beteekenis, omdat zij een merkpaal is in de geschiedenis der ekonomische gevechten in Duitschland. Sinds die staking begint de onafgebroken reeks nederlagen der arbeiders in alle stakingen, begint de tijd, gedurende welken de zegevierende kapitalisten steeds meer aanvallend te werk gaan en de loonstrijd steeds grooter uitbreiding kreeg.

Sinds dien tijd beginnen ook reeds in Duitschland en Oostenrijk meer stemmen zich te verheffen, ofschoon nog spaarzaam, dat het op die wijze niet verder kan gaan, begint eindelijk het inzicht te komen, dat men de millioenen en milliarden der kapitalisten niet kan overwinnen met de penningen der arbeiders, dat het enkele bestaan der organisatie en der kas alleen geen vrees genoeg aanjagen aan de moderne kapitalisten en hen nooit tot toegeven zouden dwingen.

Om deze waarheid te bevestigen, kreeg men een dergelijke leer uit nieuwe stakingen. De reuzenstaking der mijnwerkers in het Roergebied, begin 1905, waaraan 200.000 arbeiders deelnamen, moest noodzakelijk verloren gaan. Niet alleen dat als altijd een kalme, vreedzame houding werd gepredikt, maar men vormde nog een eigen sociaaldemokratische politie. Ordebewaarders met witte banden om den arm, die verhinderen moesten dat het kapitaal, de mijnen der uitzuigers, beschadigd of een onderkruiper wat onzacht aangepakt werd — kortom die verhinderen moesten dat de kapitalisten ook maar eenigszins ernstig bedreigd werden, dat het toch niet komen moest tot een werkelijken en directen strijd tegen de uithongeraars. Men beperkte zich er toe aan de staking het karakter te geven van een soort vreedzame, afwachtende demonstratie om misschien op deze wijze koncessies ingewilligd te krijgen. De arbeiders in andere streken, zooals Saksen, Beyeren, Westelijk Bohemen, op gelijke wijze georganiseerd, betoonden hun solidariteit eenerzijds door steun der stakers, maar anderszijds tevens op deze zonderlinge wijze dat zij gedurende de

staking door overuren vele duizenden wagons meer kolen naar Duitschland verzonden om ze daar in de industrie te gebruiken. Het viel dezen goed georganiseerden en gedisciplineerden arbeiders gemakkelijk solidair van elke 5 mark ter verzending van onderkruiperskolen 5 pfenning steun te zenden. Terwijl de arbeiders staakten in het Roergebied en hongerleden, verhandelden hun afgevaardigden in de parlementen en verwierven ook eenige beloften van wettelijke verbeteringen — maar na het hervatten van den arbeid zelfs kwam de gedachte niet op bij de leiders der Duitsche vakvereenigingen om door uitbreiding der staking tot de geheele kolenindustrie een werkelijk sterken druk uit te oefenen op de mijnbezitters. De heele industrie zou daardoor in beweging gebracht worden. Maar dat wilden de leiders niet, ofschoon dit juist een meer energieker maatregel geweest zou zijn dan de beperking van de staking op dat eene gebied. Van de ondernemers direct werd niet de geringste belofte afgedwongen en de arbeiders vertrouwden op de indirekte werking der verordeningen en wetten van den staat ten gunste van de arbeiders. Natuurlijk waren de wetten, die na het einde der staking door het Pruisische parlement werden aangenomen zoodanig, dat zij nog ongunstiger verhoudingen voor de arbeiders maakten dan vóór de staking.

De sociaal-demokratie noemde den afloop der staking een „moreele zegepraal", omdat de burgerlijke en reaktionaire pers van Duitschland de stakers prees wegens „hun kalme houding" (*Vorwärts* van 11 Februari 1905).

Het zijn zonderlinge rebellen, die slaven, die er trotsch op zijn, dat hun heeren en uitzuigers hen prijzen wegens hun goede en ongevaarlijke houding!

De sociaal-demokratische bladen trokken uit die staking de leering, die zij nu hun goedgeloovige lezers verkondigden, dat de arbeiders hun organisaties nog krachtiger, hun kassen nog meer gevuld moesten maken, want in den modernen oorlog geeft de kas den doorslag, d. w. z. met andere woorden, dat den arbeider beloofd werd dat zij zullen overwinnen, als de kas der arbeiders het wint over de kas der kapitalisten, dus als de arbeiders meer geld zullen hebben dan de kapitalisten. En deze ongelooflijke onzin vindt nog geloof onder veel arbeiders!

Wachten, wachten, tot de arbeiders-vereenigingen meer geld hebben dan de millionairs en hun trusts! Ja, in dit geval zouden de millionairs misschien moeten staken en als de arbeiders reeds rijker zijn dan de kapitalisten, hebben zij het socialisme reeds

„bespaard" en gekocht en behoeven het niet te veroveren door een sociale revolutie.

Dat is helaas! geen grap en geen overdrijving. In Februari 1903 spotte de *Metall-arbeiter Zeitung* in een artikel over de idee algemeene werkstaking met de Fransche arbeiders, dat deze nog steeds de voorkeur er aan geven hun bloed in plaats van hun geld voor hun bevrijding te geven.

De staking der Berlijnsche metaalbewerkers en gordelmakers in datzelfde jaar, die 21 weken duurde en waarachter 200,000 betalende leden van den Duitschen Metaalbewerkersbond stonden, was bezield met denzelfden geest en ging — verloren.

De jongste uitsluiting der Berlijnsche electriciens, bij welke gelegenheid de patroons de aanvallers waren en op moderne anglo-Amerikaansche wijze 40,000 uitsloten, eindigde natuurlijk evenzeer met een volledige nederlaag der arbeiders, die er zich toe beperkten volgens de oude methode vreedzaam af te wachten — misschien in de hoop de aandeelhouders der groote maatschappijen, die elk 200 millioen aan kapitaal bezitten — misschien door uithongering te dwingen tot toegeven.

Een bizonderheid van dezen strijd moet vermeld worden. Toen eens tijdens de staking in een elektrische centrale brand uitbrak — vanzelf, zonder de schuld der stakers — en dus het toeval zich reeds verbond met de stakers, toen waren zij het, die toesnelden tot redding van het — kapitaal hunner uitzuigers, die hen uitsloten en uithongerden!

DE OORZAKEN DER MISLUKKING VAN DEN VREEDZAMEN LOONSTRIJD.

Al deze genoemde stakingen moesten noodzakelijk verloren gaan en het is niet gewaagd, te voorspellen, dat ook in de toekomst alle stakingen, die op dergelijke wijze worden gevoerd, veroordeeld zijn om onvruchtbaar te blijven.

Evenals alles rondom ons, alle verschijningen van het openbare leven, onderworpen zijn aan een voortdurende verandering of ontwikkeling, evenals de ekonomische verhoudingen zich veranderen en ontwikkelen, moeten zich ook natuurlijk de vormen van den strijd veranderen. De vreedzame staking, het enkel weigeren der arbeidskracht, om daardoor den meester, den fabrikant te dwingen tot toegeven, was de taktiek die dikwijls goed bleek te zijn in de jaren 1830, '40, ja '80. Deze taktiek gelukte

nog beter, toen de arbeiders zich organiseerden en dan door grooten en regelmatigen steun, langen tijd het zonder loon van den meester konden uithouden, maar die zelf was aangewezen te leven op de arbeidskracht zijner arbeiders, die direkt het levensonderhoud voor hem verdienden. Tegenover de kleinere fabrikanten en meesters, die slechts eenige gezellen in dienst hadden, konden zulke stakingen dikwijls zegevierend zijn, want het was een soort van maagduel. De arbeiders, die reeds zoo gewoon waren aan het hongerlijden, konden het dikwijls beter uithouden dan de meester, die altijd zelfs van de hand in den tand leefde, die op bestelling werkte voor zijn klanten en door vertraging der levering zijn klanten en dus zijn gewaarborgd bestaan kon verliezen. Zijn konkurrenten maakten met vreugde gebruik van de gelegenheid, om het veld voor hem af te jagen en de baas was werkelijk dikwijls door de staking — de vreedzame staking — gesteld voor de mogelijkheid om geruïneerd te worden. Het vreedzame volhouden kon de zegepraal der arbeiders ten gevolge hebben en de stakingskas gaf werkelijk dikwijls den doorslag. De kleine patroon vreesde de staking als iets ongewoons, verschrikkelijks, en gaf dikwijls toe uit vrees, want hij was gedwongen toe te geven, om zelf te kunnen leven.

Maar in den loop der laatste dertig jaar, vooral der tien laatsten van kapitalistische ontwikkeling der industrie, hebben de verhoudingen zich geducht veranderd. De kapitalisten leerden gedeeltelijk van de arbeiders. Zij organiseerden zich tot bazenvereenigingen, kartels, trusts, om te kunnen plaatsen de veel gedrukte solidariteit der kapitalistenklasse tegenover de solidariteit der arbeidersklasse. Zij begonnen ook elkander met premies te ondersteunen tijdens de staking en, wat bizonder belangrijk was, door het wederzijdsch maken van stakers arbeid, zoodat ondanks de staking, de patroons de dringendste bestellingen gemaakt konden worden en dus ook het afzetgebied niet werd benadeeld.

De technisch-ekonomische ontwikkeling gaf ook als resultaat, dat de oude stakingen ongevaarlijk werden voor de kapitalisten. Als ook het kapitaal zich niet persoonlijk koncentreert in weinig handen, koncentreerde het zich toch technisch steeds meer in groote bedrijven, naamlooze vennootschappen en trusts, die wel geleid werden door enkele direkteuren, maar achter wie de tallooze anonieme aandeelhouders, de geheele solidaire en parasitische kapitalistenklasse staat, wier bestaan niet gebonden is aan een bepaalde onderneming, omdat zij haar geld in verschillende

aandeelen van allerlei ondernemingen belegt. Door een tijdelijken stilstand van bedrijf, kan hoogstens het percentage der dividenden van een deel der aandeelen ietwat dalen, geruïneerd kunnen zij daardoor niet worden; de klanten verliezen zulke bedrijven ook niet, omdat zij geen konkurrentie te vreezen hebben.

Nog een andere omstandigheid, die vroeger dikwijls de arbeiders de overwinning bezorgde bestond hierin, dat bij de wederzijdsche kontrakten de leverancier, de aannemer enz. gebonden was aan een bepaalden tijd voor de levering van het gebouw, de brug, de spoorbaan, enz., terwijl bij verzuim een boete was bepaald. Bedreigd door die boete moest de aannemer wel toegeven, om zijn werk tijdig af te leveren. Maar tegenwoordig wordt in alle kontrakten de bepaling opgenomen, dat deze boete niet betaald behoeft te worden, als de vertraging veroorzaakt wordt door *force majeure*, zooals staking, enz.

Ook mag niet vergeten worden, dat bij het toenemen van de macht der groote patroons, zooals in Amerika, de milliardairs de werkelijke en autokratische despoten worden over het geheele volk, dat zij naar hun believen kunnen uithongeren of zooals in Duitschland, waar mannen als Krupp en Stumm zich kunnen beroemen op de persoonlijke vriendschap van den Keizer en het hun dus een punt van eer is in den strijd met de door hen verachte proletariers niet te worden overwonnen. Hun trots en minachting voor het proletariaat is veel grooter dan die der kleine bazen tegenover hun arbeiders. Zij staan veel verder van hen af en komen nooit in eenige aanraking met hen. Zelfs daar, waar zij gemakkelijk zouden kunnen toegeven, geldt bij de groote kapitalisten allereerst het beginsel van hun autokratie over den arbeid en het proletariaat, waardoor zij zich niets laten afdwingen. Zij zijn eerder bereid de grootste materieele nadeelen te verdragen, onderkruipers tijdens de staking dikwijls hooger te betalen, dan de eischen der stakers zijn, alleen om hun trots als heeren over hun verachte slaven te kunnen botvieren. Zij willen baas zijn in hun huis (de fabriek), zooals zij zeggen, en zich niets door de arbeiders laten voorschrijven.

De patroons grijpen naar geduchte middelen tegen de arbeiders, ten einde hun eenige wapen, hun organisaties en stakingskassen, te vernietigen, nl. naar de uitsluiting.

Om b.v. de organisatie te vernietigen, sluiten zij alle arbeiders uit en verklaren de arbeiders pas dan terug te nemen, als zij zich verplichten uit de organisatie te gaan, of om een deel

der arbeiders te dwingen den arbeid te hervatten, sluiten zij tienduizenden anderen, die er niets mede te maken hebben en tot andere beroepen behooren uit, om het hun zoodoende onmogelijk te maken de stakers te ondersteunen, om de inkomende steunpenningen te verdeelen over heel veel menschen, ten einde op die wijze een druk uit te oefenen op de stakers, kortom teneinde de kas der stakers leeg te pompen.

Zoo staan tegenwoordig de verhoudingen.

Wij zien dat zij zich op geweldige wijze veranderd hebben ten gunste der kapitalisten. Wij zien hoe de kapitalisten tegenover de oude strijdmethode van het proletariaat naar nieuwe verdedigings- en aanvalmiddelen grijpen, om zoodoende steeds over de arbeiders te zegepralen.

Het is eenvoudig waanzin om te meenen dat de arbeiders de millioenenrijke kapitalisten, de anonieme aandeelhouders die niet eens weten waar de fabriek staat, waarin zij aandeelen hebben, zouden kunnen uithongeren evenals een kleinen patroon, die zes man in 't werk heeft of hem in zijn bestaan te treffen door een enkel weigeren van den arbeid. Kinderachtig is het vertrouwen op de kas, want de kapitalisten hebben toch altijd meer geld dan de arbeiders, tegenover elke cent der arbeiders kunnen zij wel 1000 gulden stellen. Het inzicht, dat men niet veel bereiken kan met de tot nu toe gevolgde taktiek, komt ook op in de hoofden van veel sociaal-demokraten en dit bracht er hun toe om alle beteekenis te ontzeggen aan den ekonomischen strijd van het proletariaat in het algemeen, zoodat „de staking als zelfhulp alleen overeenkomt met het liberale maar niet met het socialistische gezichtspunt" *(Vorwärts*, na de staking in het Roergebied) en dat dan het moderne proletariaat meer en meer zal moeten meedoen aan de politieke werkzaamheid, om door wettelijke hervormingen zijn eischen door te zetten. Maar leerde ons de ervaring van het parlementarisme niet, dat alle zoogenaamde hervormingen ten gunste der arbeiders slechts schijnhervormingen waren, bestemd om de arbeiders aan 't lijntje te houden? Elke wettelijke vaststelling van den arbeidstijd, elke arbeiderswet ten gunste van het proletariaat kwam pas tot stand, nadat zij reeds lang in de praktijk werd toegepast. Zoo werd de wettelijke 11 urendag — nl. alleen voor de fabrieken — pas ingevoerd, nadat de arbeiders reeds lang — ook maar alleen in de fabrieken — niet langer dan 10 of 9½ uren werkten. Zoo werden b.v. in Frankrijk pas in 1881 de vakvereenigingen wettelijk erkend, nadat zij reeds lang

bestaan hadden en werkten, zonder zich om de wet te bekommeren. De aanhangers dezer oude tatiek stelden hun vertrouwen geheel en al op de indirekte aktie, ten einde door parlementen, scheidsgerechten, enz. op vreedzame wijze en langs omwegen van de patroons en de heerschende macht koncessies voor de arbeiders toegestaan te krijgen — in plaats van door de direkte aktie, in plaats van hun door een direkten en energieken druk de eischen van het proletariaat te ontrukken.

De arbeiders, nl. hun vertegenwoordigers kunnen van den staat in de parlementen slechts zooveel ontwringen, als de arbeiders zelven aan de kapitalisten en aan de politieke uitdrukking der bourgeoisie, aan den staat, kunnen ontwringen. Met andere woorden beteekent dit:

„De arbeiders zullen hun eischen bij de patroons op deze wijze ingewilligd krijgen, dat zij door hun macht het centrale geweld, den staat, dwingen den wil der arbeiders bij de kapitalisten door te zetten."

Maar hierop antwoorden wij: als de arbeiders machtig genoeg zijn den staat ertoe te noodzaken hun wil op te dwingen aan de kapitalisten, waarom zullen zij dan langs den omweg van den staat gaan in plaats van hun eischen direkt door te zetten?

Zoo is men gekomen op het woord „direkte aktie."

II.

De direkte aktie tegenover de patroons.

1. WAT BETEEKENT „DIREKTE AKTIE?"

Het woord „direkte aktie" kwam pas enkele jaren geleden voor 't eerst voor en wel in Frankrijk, vanwaar het zich snel voortplantte als verlossingswoord onder de arbeiders van de andere Latijnsche landen en ten slotte ook in Zwitserland.

Toen de arbeiders van deze landen aan den lijve begonnen te bemerken, hoe het steeds machtiger wordende kapitalisme spotte met hun oude wapens; toen zij aan voorbeelden bespeurden dat het nòch langs den tot nu toe gevolgden vreedzamen weg, nòch door de indirekte middelen van vertegenwoordigers en parlementen verder kwam; toen zij zagen, dat op deze wijze al hun verwachtingen bedrogen werden, wendden zij zich van degenen af, die hen in het oude spoor wilden houden en grepen met goed gevolg

naar de nieuwe ekonomische strijdmethode, die algemeen werd aangeduid met den naam van direkte aktie.

Wat beteekent nu „direkte aktie?"

Woordelijk beteekenen die woorden den onmiddelijken strijd der arbeiders tegen de patroons, den onmiddelijken strijd der arbeidersklasse tegen de kapitalisten. Niet langs omwegen door scheidsgerechten en parlementen, maar door direkten druk op de patroons moeten de gewenschte hervormingen door de arbeiders zelven worden ingevoerd, waarbij vóór alle dingen de snelste, beste en energiekste weg moet ingeslagen worden, zonder zich vreesachtig te houden aan hetgeen de wet van hen, wien men de eischen wil ontwringen, verbiedt of veroorlooft. De direkte aktie kan de menigvuldigste vormen aannemen. Zij kan in haar eenvoudigsten vorm zelfs vreedzaam verloopen, terwijl de arbeiders sommige wenschen, zooals verkorting van werktijd, zonder lang vragen zelven invoeren.

Onder de geheele beteekenis van „direkte aktie" behoort de revolutionaire terroristische staking, de ekonomische terreur, het persoonlijk terrorisme tegen gehate uitzuigers; kortom tegen kapitalistische despoten; de sabottage, [1]) go-canny, [2]) het obstruktionisme, de boykot, kortom alle energieke revolutionaire en direkte middelen, die zonder bemiddeling en omwegen, in staat zijn de eischen van het proletariaat door te zetten.

2. DE EENVOUDIGSTE, MEEST ONMIDDELIJKE VORM DER DIREKTE AKTIE.

Deze treedt daar te voorschijn, waar de arbeiders bepaalde hervormingen, zoools de verkorting van den arbeidstijd, de invoering der Zondagsrust, de opheffing van sommige misstanden zelve direct doorvoeren, zonder eerst in staking te gaan, teneinde die eischen te stellen en zonder eerst met de patroons lang te onderhandelen.

Zoo deden b.v. eenigen tijd geleden de zetters te Petersburg, die niet eerst lang vroegen dat hun de Zondagsrust werd „toegestaan", maar die éénvoudig des Zondags niet op het werk

1) Sabottage. Dit woord beteekent eigenlijk een rem, maar heeft de beteekenis gekregen van een aktie der werklieden, die het regelmatig verloop der zaken belemmert of remt, bijvoorbeeld door langzaam werken, door onachtzaamheid met gereedschappen, machines, enz.

2) Go-canny beteekent: loop zachtkens, op uw gemak. In Engeland wil dit in de arbeiderswereld zeggen: werk zachtkens aan of het werk naar het werk, dus bij hooger loon meer werk.

kwamen en zij voerden daardoor taktisch de Zondagsrust in. In een groot aantal industrieën kregen de arbeiders op gelijke wijze den 8 urendag, door na 8 uur gewerkt te hebben, gezamenlijk de fabrieken te verlaten.

In het voorjaar van 1905 deden de Züricher meubelmakers precies hetzelfde; zij wisten den 9½-urigen arbeidsdag te verkrijgen, doordat zij na een werkdag van 9½ uur eenvoudig naar huis gingen, zonder de bazen eerst om permissie te vragen.

Tijdens de stakingsperiode in Rusland, in de jaren 1904 en 1905, kwamen dikwijls zulke gevallen voor en zij werden geregeld met goed succes bekroond. Zoo kregen te Tiflis, in Juli 1904, de winkelbedienden der zoogenaamde Karavan Saraj, die 200 magazijnen bezit met 2000 bedienden, het sluiten der zaken om 8 uur des avonds, in plaats van om 11 uur. Na afspraak verlieten zij allen elken avond de zaak om 8 uur en begonnen zij den volgenden dag des morgens het werk weer op den bepaalden tijd. Zij stelden zich echter hiermede niet tevreden, maar gingen reeds den volgenden avond, nadat zij de Karavan Saraj om 8 uur verlaten hadden, de stad in en spoorden de bedienden der andere zaken aan, eveneens op te houden omstreeks dien tijd. Acht dagen later was de sluiting van alle zaken om 8 uur algemeene regel.

Op gelijke wijze verwierven de bouwvakarbeiders op die plaats een verkorting van den werktijd van 15 op 10 uur.

Te Marseille kregen zoo de dokwerkers in 1904 den 9-urendag. Zonder eerst lang te voren de wettelijke verkorting te vragen van de parlementen, stelden zij de eischen direkt aan de patroons, maar verlangden tevens het behoud van hetzelfde loon. De patroons weigerden en toen kwamen de arbeiders elken morgen om te werken tot den middag en lieten het werk midden in steken, nadat zij hun eischen weer hadden doen kennen. Na 6 weken van zulk halfdaagsch staken, dat in zekeren zin elken dag opnieuw begon; waarbij gedurende de eerste helft van den dag niet met te grooten ijver werd gewerkt en de arbeid in 't algemeen zeer traag werd verricht, maar de arbeiders toch het allernoodigste levensonderhoud vonden, moesten de patroons toegeven en willigden zij de eischen der arbeiders in.

Met dien geest van direkte aktie was ook het Kongres der Fransche vakvereenigingen te Bourges in 1904 bezield, waar besloten werd op 1 Mei 1906 voor geheel Frankrijk den 8-urendag in te voeren. Niet door verzoekschriften en wetgeving, maar

door de direkte aktie, door den vasten, flink beraden wil van het proletariaat zou van 1 Mei 1906 af in geheel Frankrijk niet langer dan 8 uur daags worden gewerkt.

De eisch van den achturendag, die sinds 20 jaar een hoofdpunt was van de sociaal-demokratische hervormingsprogramma's, maar wier verwerkelijking werd uitgesteld tot in onafzienbare verte, zou nu van 1 Mei 1906 afgedwongen en door den enkelen wil der arbeiders worden ingevoerd. Met dit doel werd anderhalf jaar geleden een voortdurende propaganda gemaakt met alle mogelijke middelen. Gelijkluidende plakkaten werden aangeplakt in alle plaatsen van Frankrijk, om de arbeiders uit te noodigen van 1 Mei 1906 af, zelve den achturendag in te voeren. Biljetten met de woorden:

„Van 1 Mei 1906 af, werken wij niet langer dan 8 uur",

werden bij honderdduizenden verdeeld en dergelijke korte oproepingen werden op alle plaatsen, aan de poorten en muren van alle fabrieken en werkplaatsen, in alle lokalen waar arbeiders verkeeren aangeplakt, om dit besluit van het kongres te Bourges den arbeiders zoowel als den patroons steeds voor oogen te houden. Zoodra ze werden afgekrabt, werden ongemerkt nieuwe in nog grooter aantal aangeplakt. Gedurende het suizen en huilen der machines zag de vermoeide arbeider steeds voor zijn oogen de machine, zijn ijzeren despoot, het kleine roode biljet aangeplakt: „Van 1 Mei 1906 af verlaten wij de fabriek, na acht uren volbrachten arbeid". Brochures in massa verspreid en tallooze volksvergaderingen in geheel Frankrijk, bereidden het proletariaat voor op dezen gewichtigen dag, waarop het zichzelf, door middel van de direkte aktie, zou verschaffen, wat zijn leiders hun reeds sinds tientallen jaren beloofden.

Ofschoon het proletariaat zijn eisch op dien dag nog niet kon doorvoeren, omdat het te zwak en te weinig voorbereid was, is toch door de groote agitatie in het geheele land de weg aangewezen, waarlangs het proletariaat moet strijden voor zijn eischen, de verkorting van den arbeidstijd is feitelijk de belangrijkste hervorming voor het proletariaat, want deze beteekent meer werkelijke vrijheid, minder uren slavernij, meer uren eigen leven, eigen genot, eigen geluk. Zij beteekent tijd en gelegenheid om zich te ontwikkelen en tot voorbereiding voor den eindstrijd.

In verschillende steden van Frankrijk dwongen de arbeiders,

die zich solidair toonden met de winkelbedienden, de sluiting der winkels af op een bepaalden tijd des avonds, door voor de open zijnde winkels lawaai te maken, de ruiten in te gooien, het publiek bang te maken en het tevens, door overal aangeplakte biljetten, te waarschuwen, om na het vastgestelde uur geen inkoopen te doen in de winkels. Het verschrikte publiek bleef na dien tijd uit de winkels en vele winkeliers sloten hun zaken, omdat er toch niemand kwam, ten einde zich het onnut branden van licht te besparen.

Al deze vormen van direkte aktie veraanschouwelijken dit denkbeeld op z'n duidelijkst en kunnen zelfs in vele gevallen zeer vreedzaam verloopen. Meestal trachten echter de patroons door tegenmaatregelen, loonsvermindering, uitsluiting, het succes der arbeiders weg te nemen, waarop dikwijls een revolutionaire strijd noodzakelijk wordt.

Bij looneischen kan deze methode niet in aanmerking komen. In dat geval zijn energieker maatregelen noodzakelijk, zooals wij later zullen aantoonen.

3. DE REVOLUTIONAIRE WERKSTAKING — DE EKONOMISCHE EN SOCIALE TERREUR.

Nadat de ervaringen der laatste jaren getoond hadden, dat de vreedzame werkstakingen geen direkten druk uitoefenden op de groote patroons, tegenover wie een staking niet veel meer is dan een rustige onschadelijke demonstratie, een soort van krachtige petitie, zagen de arbeiders der Romaansche landen in, dat een direkte druk op de groote patroons alleen dan werd uitgeoefend, als zij, evenals vroeger de kleine patroons, door de staking bedreigd worden in hun bestaan, in hun kapitaal, zelfs in hun persoon.

Evenals de kapitalist den arbeider voortdurend bedreigt in zijn persoon, in zijn gezondheid en leven, daar hij hem, zijn vrouw en zijn kinderen steeds kan blootstellen aan den honger door hem van het werk af te jagen en hem de levensmiddelen te onthouden, zoo moet ook, volgens de opvatting der aanhangers van de direkte aktie in Frankrijk, de arbeider, om te zegepralen, strijden met dezelfde wapenen, d. w. z. den kapitalist bedreigen in de mogelijkheid van zijn bestaan, om zoodoende zijn eischen direkt en met nadruk van hem af te dwingen. Hij dwingt hem dan, zooals gezegd is, niet meer door een vreedzaam, afwachtend neerleggen van den arbeid, maar door revolutionaire, terroristische stakingen, door de ekonomische terreur.

De revolutionaire staking onderscheidt zich hierin van het vreedzame, wettelijke, afwachtende neerleggen van den arbeid, dat de revolutionair geen resultaat verwacht van lang volhouden, goed gevulde kassen, rustig gedrag, ten einde de sympathie en eventueel de bemiddeling der overheid ten gunste der arbeiders te verkrijgen, maar veel meer in een snelle, energieke aktie, in het bangmaken van den kapitalist die door vernieling en beschadiging van zijn fabrieken en mijnen, zijn eigendom werkelijk in gevaar ziet geheel geruïneerd te worden en eventueel door de revolutionaire verbittering der arbeiders in zijn leven, in zijn persoon bedreigd te worden.

Vooral in zulke gevallen, onder zulke „direke aktie" der arbeiders gaven de bedreigde kapitalisten spoedig toe, want nog meer dan voor hun kapitaal zijn zij bevreesd voor hun bestaan.

Steeds blijkt het oude woord waar: „den smekenden geeft men niets, den dreigenden iets, den gewelddadigen alles".

Daar de direkte aktie het meest voorkomt in de revolutionaire stakingen, willen wij deze ook hoofdzakelijk verstaan onder de benaming „direkte aktie". Tegenover de opvatting der aanhangers van de kalme, wettelijke staking leert de „direkte aktie" dat juist de wettelijkheid, de geest van wet en gehoorzaamheid een der hoofdoorzaken moet zijn van de nederlagen der arbeiders.

Dit eeuwig vermanen tot kalmte en achting voor de ons vijandige wetten der kapitalisten en hun eigendom dat wij maken; dit ellendige woord der lafheid: „laat u niet provoceeren", wat niets anders beteekent dan: „laat u rustig afranselen. Laat u zonder tegenstand bestelen, berooven en neerschieten" — moet de arbeiders noodzakelijkerwijze neerdrukken en tot hopeloosheid stemmen. Tegenover de voortdurende minachting der eigen wetten, zoodra deze den kapitalisten maar in 't minst hinderen in de onderdrukking der arbeiders, zouden de arbeiders in hun loonstrijd die wetten, wetten van hun vijanden, van hun onderdrukkers opvolgen!

Dat is een hoon voor het proletariaat. De verzadigde bourgeoisie besluit tot wetten, waarmede zij zich, haar welstand en haar pracht omringt als met een beschuttenden wal tegen de opdringende hongerlijders. Maar de proletariërs, die juist aan die bourgeoisie een ietwat grooter aandeel aan de goederen des levens willen ontrukken, ent men een heiligen afschuw in voor dien wal van wetten, waar de bourgeoisie zelve, als zij het noodig

acht voor den aanval, dikwijls genoeg overheen gaat, maar die de arbeiders niet mogen aantasten.

Deze vreedzame stakingen dooden ook de energie der stakers; hun zelfvertrouwen, hun persoonlijke moed en hun initiatief worden uitgeschud, men vertrouwt op de leiders, vertegenwoordigers en parlementen en bovenal op geldelijken steun.

Elke geestdrift wordt gesmoord door de eeuwige lijkpredikaties der leiders.

Een staking, deze vorm van opstand der arbeidersklasse, kan toch, evenmin als eenige opstand, zonder geestdrift, zonder aanvurende voorbeelden van vastberadenheid en moed der arbeiders nooit zegevierend zijn. De moedigsten moeten door de daad, het voorbeeld, waarmede zij zich stellen boven de wetten der kapitalisten, de anderen aansporen tot naijver. Als een vesting bestormd moet worden, moeten de moedigen allereerst met levensgevaar de wallen bestormen, opdat de anderen kunnen volgen. Zonder de opoffering dezer eersten zou nooit een vesting veroverd kunnen worden.

Gedurende den vreedzamen loonstrijd wordt de staking in de lengte gerekt, en is er tijd om onderkruipers uit de heele wereld bijeen te halen, die door de politie en de troepen tegen de stakers worden beschermd. De hoopvolle stemming daalt, de onstandvastigen, de vreesachtigen worden door het langzaam opdagen van onderkruipers ondanks ondersteuning — die toch ook niet eeuwig kan duren — ook ten slotte door het voortdurend aanmanen tot kalmte en wettelijkheid beangst gemaakt en hervatten het werk.

Intusschen beschermen de troepen de onderkruipers en het eigendom der uitzuigers, de sociaaldemokratische politie helpt de troepen en de kapitalist, zoo goed beschermd en beveiligd door zijn eigen slaven, lacht in zijn vuistje en wacht bij zijn goedgevulde tafel af totdat de uitgehongerde laffe slaven tot hem komen, om hem deemoedig te vragen of zij weer in het juk gespannen mogen worden.

De aanhangers der revolutionaire stakingen weten, dat alleen die stakingen goede resultaten kunnen hebben die snel en van korten duur zijn, waarin de arbeiders hun energie niet extensief, maar intensief koncentreeren op enkele dagen, om de patroons met alle middelen beangst te maken, te overwinnen en hun eischen af te dwingen. Hoe dikwijls speelt de bourgeoisie bij de stakingen met het leven der proletariërs, hoeveel arbeiders werden reeds bij staking door „Rothschildhuzaren", keizerlijke,

koninklijke en republikeinsche troepen neergeschoten, wanneer zij om meer brood en vrijheid vroegen! Zullen de arbeiders dan respekt hebben voor de wetten, het eigendom en het leven hunner uitzuigers en moordenaars?

In de landen waar het proletariaat niet verslaafd en gedisciplineerd is door den geest der wettelijkheid, antwoordt het in zijn strijd op de kapitalistische politie- en hongerterreur met de ekonomische en anti-bourgeois of sociale terreur.

De ekonomische terreur is de benaming voor de geweld-dadige plotselinge beschadiging en vernieling der produktiemiddelen en eigendommen der kapitalisten, om hen bevreesd te maken en uit vrees voor nog energieker maatregelen te dwingen tot inwilliging van de ekonomische eischen der arbeiders. Deze nog energieker maatregelen zijn de daden van de anti-bourgeois of sociale terreur, het terrorisme tegen den persoon en het leven der kapitalisten en hun generalen staf.

In den laatsten tijd zijn dikwijls zulke gevallen voorgekomen, dat b.v. gehate bazen en werkmeesters direkt op zij werden gezet, zonder eerst lang daarover te onderhandelen met de patroons, door hen kort en goed naar de andere wereld te helpen. Zoo geschiedde het met SPANO en PIVOTEAU in Frankrijk, zoo was het geval BERKMAN in Amerika, die tijdens de staking den patroon neerschoot, om de arbeiders door dat voorbeeld aan te vuren in den strijd.

In Rusland komen vele aanslagen op fabrikanten voor, die de eischen der arbeiders niet willen toestaan. De patroons weigeren zulk een „direkte aktie" zelden hun oor en hart. In verschillende streken van Rusland hadden de arbeiders het direkt tot beginsel verheven om na elke verloren staking den kapitalist uit wraak te dooden — wat zeer dikwijls tot gevolg had, dat bij volgende stakingen de kapitalisten, wier bekenden onder hun klasse-genooten zulke onaangenaamheden overkomen waren, niet snel genoeg konden toegeven, omdat zij vreesden, dat ook zij spoedig aan de beurt konden komen. En belangrijker dan de ongedeerdheid van den geldzak is toch nog de ongedeerdheid van den dikbuik en waar het leven in gevaar is, daar opent ook de gierigste uitzuiger de deuren van zijn brandkast. Gemoedelijke zielen kunnen voor zulk een stelsel terugdeinzen, de Russische arbeiders denken, dat als de kapitalist voortdurend in dien vorm optreedt tegen den arbeider, dat hun eenvoudigste, onopgesmukte uitdrukking moest luiden: *„arbeid voor mij of sterf van honger en*

als gij brutaal wordt, schieten mijn soldaten, uw eigen laffe broeders, u neer!" Dan kan de arbeider den kapitalist even oprecht te gemoet gaan en hem toeroepen: „*òf gij komt met meer geld voor minder slavendienst, òf wij vernielen alle machines, fabrieken en misschien ook nog uw gebeente!*"

Dit is een nieuwe vorm van tirannenmoord, de sociale tirannenmoord, daar de bourgeoisie de kollektieve tirannie is van het proletariaat. Op het politieke terrorisme tegen de politieke tirannen volgt nu het ekonomische en sociale terrorisme tegen de ekonomische tirannen. Al zullen zulke terroristische daden slechts het werk zijn van enkele moedige, revolutionaire partijgenooten, toch zullen zij daardoor verkrijgen, dat zij aan de verbittering der groote massa uitdrukking geven, die dan dikwijls het voorbeeld dier enkelen navolgt en zooiets heeft te meer beteekenis, omdat de troepen, die tot bescherming van het eigendom opgesteld zijn, toch niet in staat zijn alles te bewaken.

Een zeer gewichtig moment om de mogelijkheid van het welslagen gemakkelijker te maken, is de grootstmogelijke uitbreiding van de staking, waarbij de terroristische daden het gemakkelijkst en ongevaarlijkst kunnen plaats vinden. Voorbeelden van zulke terroristische stakingen, die bijna altijd gelukken, levert de geschiedenis der laatste jaren in groot aantal.

Tot de beroemdsten behooren de revolutionaire stakingen te Barcelona 1902, te Bilbao 1903, de stakingen te Lonent, Hennybout 1904, te Brest 1905, te Baku 1905, bijna alle stakingen uit de laatste twee jaren in Rusland, enz.

* * *

In de mijnen van Bilbao in Spanje werd gestaakt in 1903 voor de afschaffing van de gedwongen winkelnering en de wekelijksche uitbetaling van loon. De arbeiders moesten in de winkels der patroons de smerigste dingen koopen (gips in plaats van meel, enz.) tegen hooge prijzen, zoodat zij nog steeds in de schuld bleven bij de patroons, dus direkt aan hen verbonden waren als slaven. De sociaal-demokraten predikten kalmte en raadden aan de staking op te heffen, zeggende dat de gedwongen winkelnering alleen langs wettelijken weg, door het parlement, afgeschaft kon worden en dat dus de arbeiders moesten zorgen veel socialistische afgevaardigden te kiezen, die dan daarvoor zouden zorgen.

De arbeiders staakten toch en na twee weken vreedzame

staking werden zij het hongerlijden moede, bestormden de groeven, vernielden waterpompen, enz., zetten toen de groeven onder water, waardoor het gevaar dreigde, dat de heele groeven vernield zouden worden. Intusschen namen zij de levensmiddelen met geweld uit de magazijnen, zonder lang naar den prijs te vragen. Binnen vier dagen willigden de verschrikte kapitalisten alle eischen in (ook de opheffing van de gedwongen winkelnering), daar zij hun eigendom ernstig bedreigd zagen. Door deze direkte aktie bereikten de arbeiders in enkele dagen, wat hun beloofd werd, dat het Parlement zou doorvoeren in eenige tientallen jaren.

Te Triest staakten de stokers weken lang, zonder iets te bereiken. Toen de algemeene werkstaking uitbrak en met ekonomische terreur begon, toen men de gebouwen der direktie begon te vernielen, toen de gaslantaarns overal ingeslagen, de ruiten stuk gegooid werden en ten slotte een politiekommissaris door een onbekende hand met een revolver werd neergeschoten, was alles binnen twee dagen toegestaan.

Te Baku (in den Kaukakus) staakten in het begin van 1905 alle arbeiders der petroleumbronnen; de patroons sloegen eerst elke onderhandeling af. Toen staken de arbeiders 140 boortorens in brand en dadelijk werden alle eischen: acht-, respektievelijk negenurige arbeidsdag, minimaal-loon en betaling van het loon gedurende den tijd der staking toegestaan.

Te Brest staakten de dokwerkers. Toen de afwachtende staking hun te lang duurde, kwamen zij allen naar de haven, beklommen zij de schepen en losten binnen 2 uur de heele lading — in de zee. Een deel der stakers bestormde de depots en magazijnen, rolde het eene vat na het andere, de eene kist na de andere naar buiten en slingerde ze in zee. Voordat de militairen waren aangerukt, was alles reeds gebeurd en de scheepsladingen lagen op den bodem der zee. De maatschappijen leden onnoemlijke schade en daar men bevreesd was, dat de verbitterde stakers ook de andere magazijnen zouden bestormen, werden alle eischen ingewilligd. Het was een schitterende overwinning.

Een ander voorbeeld leverde Glasgow in 1904. Daar staakten de kleermakers eenige weken lang rustig en zonder resultaat — tot het hun begon te vervelen. Zij drongen de werkplaatsen en magazijnen der patroons binnen, sneden de waren stuk, besproeiden de kleeren en andere stoffen met zwavelzuur, zoodat alles verbrandde en trokken toen af. De verschrikte bazen, die vreesden

dat zij nu ook aan de beurt zouden komen, gaven toe aan alle eischen der arbeiders binnen een zeer kort tijdsbestek.

In Luzanek (Rusland) maakten de stakende kolenarbeiders zich op het einde van Februari meester van het dynamietdepot en — dadelijk daarop eindigde de staking. Van de 26 eischen werden 22 toegestaan. BLANQUI was van meening: „wie ijzer heeft, heeft ook brood" — de Luzaneker kolenarbeiders schijnen geen ongelijk te hebben gehad toen zij zeiden: „wie dynamiet heeft, overwint in de staking."

Deze weinige voorbeelden kunnen volstaan om de revolutionaire stakingstaktiek duidelijk te maken.

Als een der gewichtigste momenten van deze revolutionaire stakingstaktiek mag niet vergeten worden, dat met alle middelen verhinderd wordt, de spoorwegen te doen funktioneeren, opdat zij geen onderkruipers, geen troepen en geen onderkruiperswaren naar het terrein der staking kunnen vervoeren. Met dat doel vernielden de arbeiders bij verschillende stakingen de rails, de signalen, enz., sneden zij de telegraafdraden door, om de overheid te beletten snel troepen te laten komen uit andere streken, om de bedreigde kapitalisten te beschermen.

Als intusschen ook de voorraadsmagazijnen, de kolenopslag in brand worden gestoken, dan hebben de kapitalisten geen uitweg en zij moeten toegeven.

De revolutionaire staking rekent niet op geld, omdat dit korrumpeerend en sussend werken moet in den strijd. De hoop en het geloof aan het geld der ondersteuning houdt de aktie tegen, doet de staking voortslepen, op trage wijze, in plaats van kort en vastberaden in weinige dagen òf te overwinnen òf te verliezen.

Als men geld heeft en daarop hoopt, wil men zijn bloed niet wagen, men is werkelijk geneigd zich de revolutie te koopen met geld, in plaats van met bloed.

Is er geen geld, dan weet men vooraf, dat men niet lang wachten kan, maar de zaak spoedig moet beslissen, men strijdt vastberaden en moedig en . . . . overwint.

De revolutionaire stakingen zijn echter ook daarom een zegepraal, omdat zij door het breken en beschadigen der machines beletten, dat er onderkruipers kunnen werken. De staking wordt dan pas volledig, als ook de machine staakt, als door den wil der stakers ook de machine buiten funktie is en door de onderkruipers niet in gang kan worden gezet.

Deze stakingstaktiek heeft haar positieve resultaten bewezen

in Rusland en de Romaansche landen. In Rusland zijn bijna alle stakingen der twee laatste jaren overwinningen en in Frankrijk, waar wij nauwkeurige stakingstatistieken hebben, zien wij, dat het aantal stakingen positief grooter is dan dat der gewonnen stakingen in Duitschland.

In Frankrijk had men volgens officieele statistieken, in den loop van 10 jaren (1892-1903) 25 stakingen, die geheel lukten op de 100 en 32 eindigden met een gedeeltelijke overwinning.

In Duitschland kwamen in datzelfde tijdvak ter nauwernood 22 gewonnen stakingen en 30 gedeeltelijk overwonnen en dat niettegenstaande de veel sterkere organisatie der vakvereenigingen, die beschikken over veel geld, terwijl men in Frankrijk geen geld bezit. De verhouding zou in Duitschland nog veel ongunstiger zijn, als men in die beide landen den tijd van 1900 tot 1905 kon vergelijken, den tijd der groote nederlagen in Duitschland en van het ontstaan der direkte aktie in Frankrijk.

* * *

Waarom zijn ondanks al deze feiten, ervaringen uit de laatste jaren, alle sociaal-demokratische leiders der vakvereenigingen, tegen elk revolutionair deelnemen, tegen de direkte aktie en voor het behoud der oude afgeleefde methoden van den wettelijk-vreedzamen loonstrijd? Waarom? Wel het antwoord is gemakkelijk te geven.

Omdat de belangen der leiders, der afgevaardigden, der vakvereenigingsbeambten niet zijn die der arbeiders. Dit groote leger van officieele beambten, partij-redakteuren, enz., die door hun leiding van de arbeidersbeweging het beheer der organisatie en het vormen der officieele meening en gezindheid der arbeidersbeweging al de arbeiders feitelijk in handen hebben, heeft een persoonlijk levensbelang aan de vreedzame uitbreiding en vergrooting der organisatie, opdat niet door ongelukkige stakingen, die de organisatie en haar kas zouden kunnen vernietigen, hun rustig en verzekerd bestaan en hun goede salarissen in gevaar zouden brengen. Hoe grooter de organisatie, hoe hooger de bijdragen en hoe meer geld er in kas is, hoe beter kunnen de beambten betaald worden.

Door revolutionaire stakingen daarentegen kan men vervolgingen verwachten, die het eerst de leiders zouden treffen, de vakvereenigingen zouden eventueel ontbonden kunnen worden en dan was het uit met hun goede baantje.

Er is een stand, een beroep, een heele klasse van menschen gevormd, die door het proletariaat aangesteld is, zijn gezindheid klaar maakt naar zijn zin, natuurlijk op zulk een manier dat zij zelven alle voordeel daaruit halen, zelfs aangenaam daarbij — en daarvan leven kunnen, zonder misschien bewust te willen handelen tegen de belangen der arbeiders. Die klasse van welgestelde bourgeois, vakvereenigingsbeambten, doktoren van sociaaldemokratisch slag, voormalige arbeiders, die door de politiek omhoog zijn gestegen en bourgeois geworden, heeft reeds lang de ellende van het proletariaat vergeten, voelt zijn haat niet, zijn verbittering niet, de heeren voelen zich zeer goed in de bestaande maatschappij, waarin zij zich heel huiselijk hebben ingericht. — Zij kunnen wachten, want zooals Bebel zei: „de verzadigden hebben tijd". Zij hebben alles te verliezen door een revolutionaire beweging, terwijl het proletariaat niets te verliezen heeft. Om hun goede bestaan, dat zij danken aan het proletariaat, niet op het spel te zetten, suggereeren zij hem zijn lafheid, houden ze het proletariaat in hun belang af van elke revolutionaire aktie die succès kan hebben. De psychologie der heeren wordt een geheel andere als die der uitgezogen arbeiders. Zij worden beroepskalmeerders, want om hun belangen te verzekeren, bestrijden zij met alle middelen de werkelijke belangen van het proletariaat, dat zelfs alleen door de revolutionaire aktie zijn eischen kan bereiken.

Reeds langer dan 10 jaar geleden sprak de geniale 20-jarige EMILE HENRY deze gedachten uit voor de rechtbank, voordat hij het schavot besteeg (1894).

Het was in den tijd toen de politikussen nog invloed hadden op het Fransche proletariaat en natuurlijk alle stakingen verloren moesten gaan. Om een voorbeeld te geven legde EMILE HENRY een bom in het direktiegebouw van de mijnmaatschappij te Carmaux. Ziethier wat hij in zijn rede zei:

„Ik had de gebeurtenissen van Carmaux opmerkzaam gevolgd. De eerste berichten vervulden mij met vreugde, want de mijnwerkers schenen geneigd eindelijk de vreedzame en resultaatlooze stakingen op te geven, waarin de arbeider vol vertrouwen en geduldig afwacht, tot zijn paar franken gezegevierd hebben over de millioenen zijner uitzuigers. Zij schenen den revolutionairen weg te willen bewandelen, wat ik ook op 15 Augustus 1892 met beslistheid konstateerde. De bureaux en de gebouwen der mijn werden overvallen door een massa, die er genoeg van had altijd te lijden zonder zich te wreken. Het strafgericht zou eindelijk den

gehaten ingenieur treffen.... toen plaatsten zich de vreesachtigen tusschen hen."

Wat waren dit nu voor mannen?

Het waren dezelfde personen, die elke revolutionaire beweging verijdelen, omdat zij vreezen, dat, als het volk eenmaal in 't gevecht is, het niet meer luisteren zal naar hun woorden. Het waren de menschen, die duizenden er toe drijven maandenlang de grootste ontberingen te verdragen om dan de grootste reklame te maken met hun lijden en zich zoodoende een populariteit te verschaffen, ten einde een mandaat als afgevaardigde te bemachtigen — ik bedoel de sociaaldemokratische leiders — deze mannen matigen zich dan ook de leiding der staking aan. Men zag, hoe plotseling een heele zwerm heeren, mooipraters, het land inging om zich ter beschikking te stellen van de staking, steun te organiseeren, voordrachten te houden, naar alle kanten oproepingen te doen. De mijnwerkers gaven helaas! al hun initiatief in hun handen en — wat er verder geschiedde, dat is bekend.

De staking werd in de lengte gerekt, de mijnwerkers maakten nader kennis met den honger, hun gewonen maat; zij verteerden het kleine reservefonds van hun vakvereeniging en dat der andere vakvereenigingen die haar ter hulp kwamen en na verloop van twee maanden keerden zij met gebogen hoofd en nog ellendiger dan te voren terug in de mijnen. En toch was het zoo eenvoudig geweest de mijnmaatschappij van den beginne af aan te tasten op het eenige zwakke punt, het geld. d.w.z. den voorraad kolen te verbranden, de machines te vernielen, de waterpompen stuk te slaan.

Ongetwijfeld zou de maatschappij zeer spoedig hebben gekapituleerd. Maar de partijpausen der sociaaldemokratie duldden dit niet. Daarbij kon men gevangenisstraf oploopen, wie weet misschien zelfs kogels, die te Fourmies op 1 Mei 1891 zulke wonderen volbrachten. En daarbij is heelemaal geen kamerzetel of plaats in den gemeenteraad te winnen. Kort en goed, de „orde", die een oogenblik was bedreigd, heerschte weder te Carmeaux.

Dikwijls hoort men „principieele" bezwaren tegen de ekonomische terreur. Zij zou reaktionair zijn, het zou in strijd zijn met de beschaving om de machines te beschadigen. Volgens hun meening deden dit alleen de domme arbeiders 60 jaar geleden, maar nu had het proletariaat reeds erkend dat de machine niet de vijand was, dat zij deze dus niet moesten vernielen, want

daardoor zou het proletariaat zichzelf schade berokkenen, dat toch de machines zelf wil overnemen.

Wat het sentimenteele bezwaar der beschaving aangaat, de arbeiders antwoorden daarop, dat zij fluiten op zoo'n beschaving, waarvan alleen hun vijanden en uitzuigers, zoowel als de goed gevoede arbeidersleiders genieten, maar waarvan het proletariaat niets bemerkt dan honger, ellende en tering. Om zoo'n beschaving, waarvan de nietsdoeners alleen genieten, maar die het proletariaat slechts met nijd kan vervullen, behoeft het proletariaat waarlijk niet te treuren, ook al wordt zij vernietigd.

Maar de zaak staat er heel anders voor. Toen de arbeiders vòòr 1860 de machines vernielden, was die vernieling der machines, die zij beschouwden als den gevaarlijksten konkurrent voor zichzelven, zelfdoel en tegenwoordig is de tijdelijke beschadiging of vernieling van machines alleen taktiek, alleen maar een middel om tot het doel te geraken.

Als de vijand in een oorlog een vesting wil veroveren, tracht hij eerst den vijand eruit te verjagen, door hem te beschadigen en te vernielen, ofschoon de vesting voor hem zelf een gewichtig steunpunt is. Heeft hij haar eenmaal in de macht met behulp van deze schade, dan herstelt hij alles weer voor zijn behoefte. Evenzoo denken de revolutionaire arbeiders, als zij uit taktische gronden menigmalen gedwongen zijn, machines te beschadigen.

Het is begrijpelijk dat de leiders alle belang hebben bij een vreedzame staking, dat de arbeiders zich niet roeren om de leiders in geen onaangenamen toestand te brengen; maar de arbeider, de uitgezogen slaaf, die een moeitevol leven leidt zonder genot of vreugd, heeft niets te verliezen dan zijn zorgen en zijn ellende. Het tuchthuis kan voor den proletariër zoo'n schrikbeeld niet zijn als voor den gelukkigen bourgeois. De proletariër is reeds eenigermate veroordeeld tot levenslangen dwangarbeid om zijn brood te verdienen, de hekken der fabriek waarachter hij 10 à 12 uur daags moet werken, zijn niet veel verlokkender dan die van de gevangenis; de woning van den proletariër, waarin hij uitrust na zwaren arbeid, is dikwijls ook niet vriendelijker dan de gevangeniscel; het uitzicht op de grauwe plaats niet veel mooier dan dat op de gevangenisplaats.

De dood kan voor hem ook zoo'n schrikbeeld niet zijn. Bedreigt deze hem niet dagelijks, elk uur gedurende het werk, waar hij elk oogenblik gevaar loopt van een stelling te vallen, in de mijn door mijngas te worden gedood, in de schei-

kundige fabriek vergiftigd, door den elektrischen stroom gedood, door een ketelontploffing in stukken gescheurd te worden?

Hoeveel proletariërs sterven reeds jong aan tering, de ziekte der proletariërs, de fosforus-nekrose en duizend andere beroepsziekten! Hoevelen worden niet levenslang verminkt!

Meer kunnen de proletariërs ook niet wagen bij revolutionaire stakingen, maar hier wagen zij zich voor hun eigen welvaart, hun eigen vrijheid, met het uitzicht op welslagen en daar echter bij den dagelijkschen arbeid voor hun uitzuigers. Niet eens geestdrift, en heroïsme, maar de eenvoudige, kalme overweging moest den proletariër overtuigen, dat men in dien strijd zijn persoon moet wagen — in plaats van anders altijd in slavernij — teneinde een menschwaardig bestaan te veroveren. De deemoed, de discipline behoort aan slavenzielen en slaven: de strijd, de deelneming, de daad alleen voert tot welslagen, tot overwinning.

4. SABOTTAGE. — GO-CANNY. — OBSTRUKTIONISME.

Een andere, zeer goede strijdmethode van het revolutionaire proletariaat, die ofschoon ook „onwettig", maar veel ongevaarlijker is, is de sabottage. Het woord sabottage beteekent in het algemeen het beschadigen van het eigendom, van het materiaal en van de produktiemiddelen der patroons, maar *niet alleen tijdens de staking*, neen juist in die gevallen waar een staking niet intreedt, als b.v. de arbeiders met hun eischen te voorschijn treden, maar zich niet krachtig genoeg voelen dien eisch af te dwingen door staking.

* * *

Zeer verwant met het denkbeeld der sabottage, dat wij later uitvoerig behandelen, is het Engelsche Go-canny, dat echter niet veel minder onwettelijk is; het betreft een opzettelijk langzamer werken, wat natuurlijk alleen daar mogelijk is, waar de arbeider in dagwerk staat.

De kapitalist, die b.v. bij half loon slechts de halve hoeveelheid werk krijgt, is zeer benadeeld, want het bedrijfskapitaal voor machines, enz. is er toch en de beambten, de rente en de amortisatie van het kapitaal blijven dezelfde, onverschillig of er half dan wel tweemaal zooveel gedaan wordt. Krijgt de patroon bij dubbel loon dubbel zooveel werk, dan is de winst grooter, omdat hij meer voordeel, meer arbeid slaat uit hetzelfde bedrijfskapitaal en dus meer waren kan leveren.

Go-canny is overigens ook mogelijk bij stukloon, door het leveren van minder kwaliteit werk, waarvan de schade op den eersten blik niet bemerkt wordt, maar spoedig te voorschijn treedt bij het gebruik door de klanten, waarop deze reklameeren, schadeloosstelling verlangen en eindelijk wegblijven.

Dit is het alleszins billijke beginsel der muzikanten: „weinig geld, weinig muziek", „slecht loon, slechte muziek".

De kapitalist, die op die manier, hetzij in het rationeel gebruik van het kapitaal, hetzij in de klanten benadeeld wordt, zal dikwijls eerder ingaan op de eischen der arbeiders, dan door vreedzame afwachtende stakingen, omdat hij die schade meer te duchten heeft dan iets ontastbaars, onzichtbaars.

* * *

Een verder middel der direkte aktie, dat vooral in den laatsten tijd met goed gevolg is toegepast, is het *obstruktionisme*. Dit wordt voornamelijk toegepast bij alle transport- en kommunikatiebedrijven, de spoorwegen, trams, stedelijke sporen, scheepvaartmaatschappijen, rijtuigen, post en telegraaf, havenarbeiders, maar ook bij de groote dagbladen, kortom bij alle industrieën enondernemingen, waar het te doen is om zekeren arbeid precies op een bepaalden tijd gedaan te krijgen, omdat anders door de vertraging zware storingen en schade van het bedrijf zouden intreden.

Het obstruktionisme is eenigszins verwant aan *go-canny*, maar hier is de schade veel grooter, omdat het tijdstip verzuimd wordt en zeer gewichtige, plotselinge storingen intreden.

De patroons en het publiek hebben er dus alle belang bij, dat het konflikt zoo spoedig mogelijk wordt opgeheven.

Men denke aan den geduchten druk, dien de arbeiders uitoefenen, als door hen alle treinen dagelijks twee of drie uren te laat vertrekken, de groote verwarringen en gevaren in het bedrijf door de omverwerping van het heele dienstplan; als door het te langzame verladen of slechts halfdaagschen arbeid der havenwerkers de schepen meerdere dagen te laat vertrekken en nog bovendien het havengeld moeten betalen; als het rondbrengen van brieven, telegrammen en geldzendingen twee of drie dagen verlaat; als de voerlieden in de magazijnen de verwachte waren of in de restauraties de verwachte bier- en wijnvaten maar een halven dag na de aangekondigde opening, bij feesten of vergaderingen leveren; als door de „luiheid" en nalatigheid der zetters, der stereotypeurs en der machinisten een groot dagblad

eenige dagen lang pas 's middags verschijnt in plaats van 's morgens om 5 uur.

Een voorbeeld van zulk een taktiek gaven de spoorarbeiders in Italië met Maart 1905, die door een nauwgezette toepassing van verouderde reglementen en voorschriften, een nauwkeurig onderzoek van elke as, van elk rad en van elk deel der machine vóór het vertrek van elken trein dit vertraagden en door deze taktiek bereikten dat het ministerie Giolitti moest aftreden.

De sociaaldemokratische parlementsleden gedroegen zich zoo erbarmelijk en vijandelijk tegenover dezen strijd der spoorweg-arbeiders, dié streden voor de erkenning van het koalitierecht, dat zelfs sociaaldemokratische bladen van het buitenland, zooals de *Wiener Arbeiter-Zeitung* het gedrag der soc.-demokratische leiders afkeurden.

Het obstruktionisme heeft ook nog het voordeel, dat ondanks de werkzaamheid van alle deelnemers, ondanks de zware schade van den patroon de arbeiders heelemaal geen of slechts zeer geringe materieele schade kunnen hebben en zich zoo goed als aan geen gevaar blootstellen.

* * *

Over den boykot en zijn tegendeel, de Label, behoeft niet veel gezegd te worden; dit zijn wettelijke middelen en dus van weinig succès en geringe beteekenis in een uiteenzetting van de revolutionaire, ekonomische taktiek. Wat den boykot betreft, het behoeft niet gezegd te worden dat in landen met een revolutioaire vakvereenigingstaktiek men den boykot ook daardoor versterkt en weet krachtdadiger te maken doordat men de waren, de magazijnen en fabrieken der geboykotten bedreigt en beschadigt, de ruiten aldaar inslaat en de magazijnen menigmaal zelfs vernield en in brand gestoken werden. Bij zoo'n boykot geven de patroons meer toe dan bij een enkel verlies van een deel der klanten onder de arbeiders, die toch zulke goede klanten niet zijn.

De Label, die allang in Engeland en Amerika werkt en ten slotte ook in Frankrijk werd ingevoerd, is de vakvereenigingsstempel, een kenmerk dat de arbeiders den patroons gaven om hun waren aan te bevelen aan de partijgenooten, als zij alleen georganiseerde arbeiders in het werk nemen en de tarieven der vakvereenigingen betalen. Het is het omgekeerde of het tegendeel van den boykot. Naar onze meening is dit middel van zeer weinig beteekenis.

Sabottage.

Nu komen wij tot het belangrijkste, het buitengewoon belangrijke middel der sabottage.

Sabottage beteekent verschillende soorten van direkte schade van den patroon.

Deze kan de volgende vormen aannemen:

a. Verkwisting van materiaal.

b. Opzettelijke aflevering van slecht en gebrekkig werk.

c. Langzame en voortdurende kleinere beschadiging en vernieling van gereedschappen en materiaal van den patroon, zoodat alleen slechte arbeid geleverd kan worden.

d. In Frankrijk verstaat men onder sabottage elk gewelddadig vernielen van machines en produktiemiddelen tijdens de staking, maar daar wij dit reeds behandelden in het hoofdstuk over de ekonomische terreur, behouden wij dat woord tot onderscheiding alleen voor de drie eerstgenoemde gevallen, die juist dan toegepast worden, als een staking niet plaats vindt, als in de fabriek gewerkt wordt, maar de verhouding tusschen arbeiders en patroons een gespannene is en het nog niet tot een openlijk konflikt gekomen is. In dit geval lijdt de patroon voortdurend schade, die onzichthaar en ontastbaar knaagt aan zijn winst, aan zijn inkomst, evenals een leger van 1000 bloedzuigers, waartegen hij zich niet kan verweren en die hij niet kan afschudden.

Zeer vindingrijk zijn in zulke middelen de Fransche kameraden. Wij willen nu de balangrijkste voorbeelden uit elk dezer soorten meedeelen.

Zoo moet onder de middelen „verkwisting van materiaal" gerekend worden, als de gas- en waterleiding-werklieden bij het pasklaar maken van de buizen zeer royaal hiermede omgaan, door menig eind buis af te snijden en te laten liggen.

Als de elektriciens gedurende de installatiewerken, koperdraad en kabels zoo dikwijls mogelijk versnijden, zoodat zeer velen als onbruikbaar afval blijven liggen en eveneens niet spaarzaam omgaan met buizen en houten afsluitingen en daarbij het werk niet te spoedig doen, kan den patroon een zeer groot nadeel worden toegebracht, waarvoor niemand verantwoordelijk kan worden gemaakt.

Dit stelsel kan in alle bedrijven worden toegepast. Het is zeer gemakkelijk uit een stuk leer, dat voor twee paar schoenen bestemd is, slechts drie schoenen te snijden, zoodat het over-

blijvende, afval van leer, heelemaal niet te gebruiken is: hetzelfde in het kleermakersvak en in de konfektie.

Hieronder behoort het voorbeeld der Fransche hotel- en koffiehuisbedienden, die om den patroon tot toegeven te dwingen, dubbele porties geven of overschenken, wat bij alle bars of ook in die gevallen mogelijk is, waarin b.v. sommige likeuren en sterke dranken den klanten door den kellner uit een flesch ingeschonken worden in zijn glas. Hierbij behooren ook de gevallen, waarin de personen die werk hebben in den kelder aan de pompen en biervaten meermalen „vergeten" de kraan te sluiten en in den kelder een kleine overstrooming ontstaat; als de bedienden in de zaken de klanten zeer voorkomend alle waren rijkelijk toemeten, de stof bij het meten ruim toebedeelen, zoodat voor 3 Meter 4 gegeven wordt, de weegschalen zeer diep laten overhangen naar de zijde der waren.

Aan het einde der maandelijksche afrekening, vraagt de patroon zichzelf af met schrik, waar dan eigenlijk de winst gebleven is en in dit psychologisch moment beloven zijn bedienden hem eventueel per brief, dat als hij van nu aan beter loon en korter werktijd wil toestaan, zij beter de belangen van den patroon zullen behartigen tegenover de klanten, zoodat zijn winst weer dezelfde hoogte zal krijgen als te voren en anders doen zij het niet. Dikwijls genoeg geven de patroons bij zulk een alternatief toe.

b. *Onophoudelijke, opzettelijke levering van slechten en prutsarbeid.*

Ook hiermede zijn prachtige resultaten behaald geworden. Daarbij komt dat dit middel gemakkelijk uitvoerbaar is, want het is niet zwaar de waren op zulk 'n wijze te vervaardigen, dat zij op den eersten blik zeer goed en netjes schijnen, maar in enkele dagen of weken stuk gaan.

Het is toch in de metaalindustrie veel gemakkelijker slecht te soldeeren in plaats van goed te soldeeren, het is gemakkelijk de dingen slecht in elkaar te zetten, zoodat de waren nog smeriger worden gemaakt dan het smerigste fabriekswerk. Men neemt schadelijk materiaal of beschadigt het materiaal of bedekt de slechte stukken waar ze aaneen zijn gehecht, zoodat ze breken.

De typografen maken veel drukfouten en de korrektoren bemerken ze te laat; de boel wordt in de kasten door elkaar gegooid, zoodat de oningewijde arbeiders tallooze drukfouten

maken. De drukker vergist zich bij het neerzetten der vormen, duizenden vellen papier moeten weggegooid worden en al het werk opnieuw begonnen.

De friseurs, die sluiting der winkels na een bepaalden werktijd of Zondagsrust willen veroveren, kondigen door kleine biljetten, plakaten aan, dat na het bepaalde uur en des Zondagsmiddags het publiek heel slecht geschoren zal worden, omdat de friseurs reeds te zeer vermoeid zijn van het werk. Allen die dus door hun solidariteit de eischen der friseurs niet willen ondersteunen, staan bloot aan het gevaar, dat zij b.v. gedurende het scheren na 8 uur 's avonds, dikwijls gesneden worden, dat hun „per ongeluk" een punt van de snor wordt afgesneden, dat de zeep hun in de oogen spat, enz.

Dit is een heel mooi voorbeeld van direkte aktie, omdat het publiek het dan wel spoedig zal afwennen het werk der bedienden te eischen na den voor hen gewilden arbeidstijd. Het is gemakkelijk op die wijze de verkorting van den werktijd door te zetten.

De bakkers vergeten eenige malen van vermoeidheid zout in het deeg te strooien en den volgenden dag strooien zij er het zout bij wat zij de vorige maal hebben vergeten. Brood en zemelen worden wel heel mooi, maar — de waar gaat verloren.

De banketbakkers vergissen zich en strooien zout in plaats van suiker in alle mooie gebakjes. De kleer- en schoenmakers naaien met zulk slecht garen en draad, dat het werk in een week stuk is. Als men de gemaakte kleeren aan de binnenzijde netjes bestrijkt met verdund zwavelzuur, bemerkt men er eerst niets van, maar na eenige dagen scheurt de stof van elkaar als spinnewebben. Ook in de tapijtbranche hebben zwavelzuur en vitriool heele goede diensten gedaan aan de Fransche kameraden. Met vitriool werden de veeren bestreken, waardoor zij spoedig gaan roesten en na eenige weken breken. De metselaars en bouwarbeiders weten de kalk op zoo'n manier aan te brengen dat zij bij de eerste gelegenheid de beste naar beneden valt en voortdurend reparaties moeten geschieden.

De boekbinders versnijden de boeken.

De gieters zorgen dat er veel blazen in het gietwerk komen. Elke gieter weet hoe hij dit doen kan.

In de chemische industrie en in ververijen is het niet moeilijk zich te vertasten of te vergissen bij het mengen en verbinden, b.v. wat zwavelzuur te gooien in de verfbakken. De elektrische monteurs nemen te dunne draden, isoleeren de verbindingspunten

zoo slecht mogelijk en na eenige weken is door de vocht in het huis de grootste storing in de installatie.

Kortom, zulke voorbeelden kunnen tot in het oneindige worden gegeven en de arbeiders in elk bedrijf weten zelven het best, wat de beste plaatsen zijn, waar zij iets met goed gevolg kunnen doen. Er is speelruimte genoeg voor het verstand, de vindingrijkheid van elk arbeider, hoe hij door zijn werk — tijdens zijn werk — in plaats van als tot nu toe den kapitalist te verrijken, den kapitalist kan benadeelen.

c. *Langzame, voortdurende, kleinere schaden der gereedschappen, machines en materiaal van den patroon*

hadden ook meermalen goede gevolgen. Dit stelsel heeft echter nog het groote voordeel, dat terwijl in de twee eerste gevallen aan de sabottage vrijwel alle, of althans de meerderheid der arbeiders moeten deelnemen, in dit geval een kleine minderheid volstaat, ja enkele lieden in staat zijn door voortdurende schade aan de machines — waarbij de dader nooit ontdekt kan worden — den patroons tot het inwilligen der eischen van de arbeiders te dwingen.

De minderheid weet zoodoende alle eischen voor zich en de rustige meerderheid te verwerven.

Hier en daar breekt een tand van een rad, de riem springt, en loopt al te dikwijls van den schijf af, waardoor telkens storing ontstaat. Fijn zand of andere smeerboel wordt gegooid in de olie- en vetbussen der machines, zoodat de assen heetloopen en daardoor het bedrijf moet stilstaan en de produktie eenige uren stokt. Niets is gemakkelijker dan de dynamo's of elektro-motoren, waardoor alles in beweging wordt gebracht, onklaar te maken, zoodat alles eenige uren moet stilstaan.

Gasmotoren — en deze worden nog veelvuldig gebruikt, te Parijs had men er in 1895 alleen 50.000 — worden hierdoor onklaar gemaakt, dat de kraan van de waterleiding wordt afgesloten, die dient tot afkoeling van de cylinder van den motor. De motor wordt dan vreeselijk verhit, hij blijft staan en daardoor alle machines.

Riemschijven worden met groene zeep ingesmeerd; daardoor verliezen zij de wrijving en gaan niet meer om, d.w.z. de schijven draaien met groote snelheid en de riem blijft onbewegelijk, zoodat de machine niet kan loopen.

In de brouwerijen valt per ongeluk van tijd tot tijd een flesch

petroleum zonder stop in de groote reservoirs. Worden kiezelsteentjes of grof zand tusschen de tanden der machines geworpen, dan kraakt de heele ijzeren machine en de eene tand na de andere springt er uit. Wordt zeep in het water van den ketel geworpen, dan ontstaat er ketelsteen en de ketel moet uitgekrabt en dus buiten werking gesteld worden. In weverijen worden de banden der weefstoelen met zwavelzuur besproeid en het bedrijf moet staken.

Al deze middelen van de kleine sabottage kunnen bij betrekkelijken vrede, dus als er gewerkt wordt, worden toegepast, als òf een staking onmogelijk is òf als de staking reeds overwonnen is.

De arbeiders stellen hun eischen, de patroon wijst ze áf. De arbeiders keeren nu tot het werk terug en werken — met toepassing der sabottage. Na eenige weken bemerkt de patroon het tot zijn verdriet en weet zich niet te helpen. Zijn arbeiders verklaren hem, eventueel per brief en anoniem, als er gevaar te duchten is, dat als de patroon de vroeger gestelde eischen wil inwilligen, de sabottage zal ophouden, maar doet hij dit niet, dan duurt de ondergrondsche oorlog voort. Zelden zal dan de kapitalist weerstand bieden.

d. De groote sabottage, die wij aanduidden als ekonomische terreur, is eigenlijk slechts een verscherping der vorige, der kleine sabottage, maar wordt alleen toegepast gedurende de staking, dus als het konflikt is uitgebroken.

Zij is de eerste daad van zelfverdediging der stakers. Als het erom te doen is de produktie tegen te houden, dan is het niet voldoende alleen de armen te treffen, want de andere, even belangrijke bedrijfsfaktor, de machine, de hoogoven enz. blijft in staat voort te gaan en kan telkenmale door onderkruipers worden bediend. Daarom zal de staking volledig zijn, dan moeten de produktiemiddelen ook tot rust, tot staking worden gebracht.

Ook hier ligt een groot arbeidsveld voor kameraden, om hun revolutionair streven te helpen door hun technische vakkennis. Wat de arbeider kan voortbrengen, dat zal hij ook wel weten te vernielen en hoe samengestelder een machine is, hoe gemakkelijker is het haar onklaar te maken. „Wat handen bouwden, kunnen handen vernielen."

Nog eenige voorbeelden kunnen misschien nuttig zijn. In hoogovens wierpen de stakers koude staal- en ijzeren stukken in den vloeibaren gloed, waardoor de oven dikwijls verkoelde, voor maanden lang onbruikbaar werd en ontzettende schade toebracht aan de patroons.

Tijdens een groote bakkersstaking gooiden de stakers eenige liters petroleum in den oven en al het brood dat gebakken werd door soldaten en onderkruipers, stonk naar de petroleum en daar dit nog drie maanden voortduurde, moest de oven heelemaal uitgekrabt worden.

De spoorarbeiders in Italië smeerden tijdens de staking, ongeveer 100 Meter rails met groene zeep in, zoodat de raderen der lokomotieven in razende snelheid draaide om haar eigen as, zonder bij gebrek aan wrijving voorwaarts te bewegen. Tijdens de tramstaking te Stuttgart dreven de stakers kleine stukjes ijzer in de groeven der rails om ze te doen derailleeren.

In 't algemeen zijn de voorstanders van den revolutionairen ekonomischen oorlog van meening, dat een der belangrijkste voorwaarden voor de overwinning van een grootere staking bestaat in het verbreken van het spoorwegverkeer, teneinde te beletten dat in het stakingsgebied onderkruipers en produkten van onderkruipers kunnen worden aangevoerd. Met dit doel lieten de stakers bruggen in de lucht vliegen, vernielden zij wissels, sloegen zij de signaalschijven stuk, braken zij de rails op, zoodat het verkeer onmogelijk werd.

Een middel in den oorlog aangewend om spoortreinen te doen derailleeren, bestaat hierin, dat men bij kleine krommingen van den weg de anders dieper liggende binnenrails op hetzelfde of op een hooger peil brengt dan de buitenste, zoodat de trein door de middenpunt-vliedende kracht er uit geslingerd wordt, naar beneden stort of derailleert.

Bij een staking van boscharbeiders en kolenbranders in Frankrijk, staken de arbeiders een deel van het bosch in brand.

Brand speelt overigens een groote rol bij een revolutionaire staking en bij de ekonomische terreur. De rebelsche Ieren bedienden zich daarvan tegen de grondeigenaren op zulk een bizondere manier, dat zij bekend staat als Feniër[1])-branden. Daar het niet overal mogelijk was op de gewone wijze brand te steken, zooals b.v. overwinnende soldaten doen na een „glorierijken" slag, die de huizen of ingenomen huizen gemakkelijk met petroleum begieten en in brand steken, bedienden de Feniërs zich van een scheikundig mengsel van witte fosforus, dat opgelost werd in zwavelkoolstof, omdat deze vermenging reeds brand verwekt door de enkele aanraking met brandende stoffen. Anderen bedienden

1) Dat is de partij, die in Ierland ijvert voor het losscheuren van dat land van Engeland en de invoering eener onafhankelijke republiek.

zich van een mengsel van petroleum en spiritus of van terpentijn en zwavelzuur, enz.

In 't algemeen is de zaak veel eenvoudiger, want plotseling en brutaal vernielen of verbranden vereischt veel minder technische kennis of vindingrijkheid, alleen een beetje moed en vastberadenheid en ten slotte ook voorzichtigheid. Daarbij is het mogelijk bij de uitbreiding van groote stakingen, die ondersteund worden door de werkelijke solidariteit der kameraden, zulke daden ongemerkt en zonder gevaar te volbrengen, omdat toch niet alles tegelijkertijd kan worden beschermd.

III.

De direkte aktie tegen den Staat.

1. *Op wetgevend gebied.*

Ook de staat, waarop het volk steeds alleen indirekt, nl. door middel der parlementen, door middel zijner vertegenwoordigers heeft leeren werken, moest dikwijls toegeven aan de direkte aktie van het proletariaat, aan den direkten druk van buiten.

Dikwijls had zulk een direkte druk van buiten, zooals demonstraties, politieke werkstakingen enz., alleen een indirekt doel, zooals de verovering van het kiesrecht, ofschoon dit een omweg is, omdat men eerst met behulp van dit kiesrecht, door de verkiezing van afgevaardigden, de gewenschte hervormingen wil bereiken.

Dat men door de direkte aktie van den staat ook sommige koncessies direkt kan veroveren, dat toont een heele reeks van voorbeelden uit den laatsten tijd aan.

Welbegrepen is het bij direkte aktie, uitgeoefend tegenover de wetgeving, nooit te doen om wetten ter bescherming der arbeiders af ie dwingen, waarvan de ervaring leerde, dat zij niets te beteekenen hebben, als de arbeiders niet in staat zijn ze te handhaven. En als zij dit wel zijn, dan behoeft men toch waarlijk den steun der wet niet.

Terwijl de direkte aktie op de patroons het doel heeft betere levensvoorwaarden voor de arbeiders te verkrijgen, heeft de direkte aktie op de wetgeving uitsluitend ten doel, reaktionaire wetten en verordeningen, die hinderlijk zijn voor de arbeidersbeweging af te schaffen en de maatregelen, die den strijd verzwaren, op zij te zetten.

Zoo gelukte het in Frankrijk aan de revolutionaire aktie der arbeiders, om de afschaffing van de gehate bureaux d'emplacement (bureaux van huur en verhuur van arbeiders) gedaan te krijgen, waarin de werklooze proletariërs op de schandelijkste wijze werden geëxploiteerd. Door de afschaffing dier bureaux zijn de „werkgevers" veel meer gedwongen zich direkt om arbeiders te vervoegen aan de arbeidsbeurs.

Aan hun energieke demonstraties en bedreigingen hebben de Fransche revolutionaire vakvereenigingen het ook grootendeels te danken, dat het reaktionaire wetsvoorstel van Millerand werd ingetrokken, dat ten doel had de stakingen te reglementeeren en verplichte scheidsgerechten bij konflikten tusschen kapitaal en arbeid in te voeren. Dit ontwerp bedreigde de arbeiders, die ondanks het scheidsgerecht toch wilden staken, met gevangenisstraf.

Volgens de opvatting der wetsfanatiekers mag alleen datgene gedaan worden, wat wettelijk veroorloofd en toegestaan is. Intusschen leerde de ervaring, dat alleen datgene wettelijk werd, wat reeds vroeger onwettelijk bestaan heeft en wat de wet niet in staat is te onderdrukken. De wetten deden niets meer dan enkel den feitelijken toestand, dien zij niet konden beletten, te registreeren.

Hiervan vindt men een voorbeeld in de geschiedenis der Fransche vakvereenigingen, wier bestaan pas in 1881 wettelijk werd erkend en veroorloofd — terwijl zij toch reeds vele jaren te voren bestaan hadden, zonder zich om de wet te bekommeren. De arbeiders namen eenvoudig direkt dat recht.

Nu weigert de Fransche republiek haar ambtenaren en arbeiders (werklieden in arsenalen, aan de posterij, aan de staatssporen, onderwijzers) het recht zich in vakvereenigingen te organiseeren. Ondanks dat organiseerden zij zich echter tot een machtige vakvereeniging, die de regeering niet in staat is te vernietigen. Dat was direkte aktie, die veelmeer geholpen heeft dan eventueel alle protesten en interpellaties in het parlement. Goed geslaagde voorbeelden van direkte aktie tegen den staat gaf de tegenwoordige revolutie in Rusland en Polen ons. Zoo hadden de Polen door de direkte aktie de door de Russische regeering in Polen verboden Poolsche taal ingevoerd, doordat alle spoorwegbeambten op de lijnen met het publiek in het Poolsch begonnen te spreken, waardoor de Poolsche taal in de praktijk was ingevoerd.

Op een interessante en toch eenvoudige wijze werd de preventieve censuur in Rusland afgeschaft.

Terwijl de ambtenaren van Witte nog beraadslaagden over

een wetsontwerp over de pers, voerden de arbeidersafgevaardigden op 3 November 1905 de vrijheid van pers in. Zij plaatsten in hun blad de volgende aankondiging: „als van morgen af een uitgever zijn krant aanbiedt aan de censuur, voordat zij de drukkerij verlaten heeft, zullen wij op straat alle exemplaren konfiskeeren, wij zullen van de drukkers eischen, dat zij de drukkerij verlaten — — —; als zij dit niet doen, worden zij geboykot en de machines vernield".

Kort daarop had hetzelfde te Moskou plaats en eenige dagen later besloot de drukkersvereeniging hetzelfde te doen voor alle boeken en drukwerken (KROPOTKINE in de *Temps Nouveaux* van 2 December 1905).

De direkte aktie tegen den staat, tegen de wetgeving, is meer negatief; het is er hoofdzakelijk om te doen schadelijke wetten en verordeningen op te heffen, want wetten kunnen geen vrijheden verschaffen, wel ze begrenzen. Elke opheffing eener wet is een beperking der staatsmacht, is een vermindering zijner machtsfeer, een schrede naar de vrijheid — of minstens tot de vrijheid van den strijd om de vrijheid — een verlichting tot verbreiding en opvoeding tot den eindstrijd.

De direkte aktie geeft eerst den arbeider de gelegenheid zelf tegen den staat te strijden, zichzelf zijn rechten van den staat te veroveren, in plaats van dit aan anderen toe te vertrouwen, wat altijd tot gevolg had, dat hij intusschen zelf kalm en passief afwachtte. Door de bemiddeling der wenschen door de afgevaardigden gaat de onstuimige wil verloren langs den weg van het opdragen aan anderen, de energie wordt gebroken en de oorspronkelijke eischen zeer verzwakt. Door de direkte aktie dwingt het proletariaat van den staat direkt gehoor af, laat het zijn stem zelf luide hooren.

Terwijl de leiders der arbeiders hun tijd verknoeien met politieke twisten en geschacher, vereenigt zich achter hun rug het geheele proletariaat in solidariteit tegen het kapitalisme en de uitdrukking zijner macht: den Staat.

2. *De direkte aktie tegen het militarisme.*

De vreeselijkste vijand van het proletariaat en zijn streven is ongetwijfeld het militarisme, want het hoofddoel daarvan is in onzen tijd het beteugelen van den „binnenlandschen vijand", de arbeidersklasse. Zelfs alle oorlogen tegen den „buitenlandschen" vijand zijn, zooals de laatste oorlogen ten duidelijkste hebben

bewezen, niets anders dan finantieele ondernemingen van de onverzadelijke geldzucht van een troepje der rijkste en „hoogste" parasieten der menschheid. Wij herinneren alleen aan den Zuid-Afrikaanschen oorlog om de goudmijnen, die de Engelsche kapitalisten wilden ontrukken aan de Hollandsche en om dan in plaats van blanke arbeiders, gele koelis als slaven te kunnen invoeren. Wij brengen in herinnering den oorlog om de bosschen van Mansjoerije voor de Russische grootvorsten; de twist tusschen Duitsche en Fransche kapitalisten om Marokko te mogen plunderen, waardoor zoo groot oorlogsgevaaar ontstond. Altemaal dingen, waarvoor het proletariaat wel zijn bloed moest vergieten, maar die voor hem niet van het minste belang waren.

Evenals het proletariaat zijn heele leven door zijn zweet en zijn slavenarbeid moet geven om pracht en heerlijkheid te bezorgen aan de parasieten, zoo dwingt nu de plutokratie datzelfde proletariaat zijn bloed en leven ten offer te brengen in oorlogen tegen buitenlandsche konkurrenten of om de rijkdommen van de kapitalisten van andere landen naar zich toe te trekken.

De bourgeoisie wint bij elken oorlog, hetzij deze een overwinning is of niet, daar zij naar omstandigheden op de beurs speelt *à la hausse* of *à la baisse*[1]); het proletariaat kan alleen verliezen in den oorlog en wel bij een zegepraal nog meer dan na een oorlog, waarin zijn „vaderland" overwonnen werd. Want de zegepralende monarchie, het zegepralende kapitalisme van een land wordt tegenover zijn binnenlandschen vijand bevestigd door het geestdriftige enthousiasme van idiote „patriotten" en door de aderlating, die het volk heeft ondergaan, want dit heeft alleen gebloed voor de bourgeoisie. De reaktie wordt brutaler, de overmoed, de willekeur tegenover het proletariaat onbeperkter; integendeel zien wij dat na verloren oorlogen dikwijls perioden van vrijere ontwikkeling zijn waar te nemen in een land.

Deze elementaire proletariërswijsheid schijnt nog niet begrepen te worden door de internationale sociaal-demokratie, die ondanks haar theoretischen afkeer van den oorlog, zich nog niet vrij kan maken van het patriotisme en leert, dat men toch zijn vaderland moet verdedigen tegen buitenlandsche aanvallen. Juist daartegen verhief zich de theorie van het anti-patriotisme, die den proletariër duidelijk aantoont, dat hij in de hedendaagsche maatschappij *in geen geval* belang erbij heeft om het „vaderland" te

1) Het stijgen of dalen der fondsen op de beurs.

verdedigen — waarvan hem geen duimbreed toebehoort, terwijl hij in elk geval, onverschillig of kapitalisten van dit of van dat land heerschen, geëxploiteerd wordt. Het kapitalistisch patriotisme is zijn zaak niet — laat voor het vaderland diegenen hun bloed vergieten, die er voordeel van hebben. Hun leven en hun vrijheid hebben de proletariërs te geven voor een ander doel, voor een ander ideaal, dan in oorlogen voor het patriotisme der kapitalisten.

Het militarisme is dus, tot welk doel het ook moge dienen, de meest besliste vijand van het streven van het proletariaat, het is altijd slechts het werktuig van het kapitalisme. Het duidelijkste blijkt dit, als — wat zoo dikwijls gezien wordt — bij elke werkstaking, ja bij het geringste konflikt tusschen kapitaal en arbeid, dadelijk het leger gebruikt wordt, niet alleen om het kapitalisme te beschermen, dat dikwijls heelemaal niet bedreigd is bij de wettelijke taktiek der vakvereenigingen, maar om de arbeiders vrees aan te jagen en er onder te houden. Openlijk kiest men partij voor de kapitalisten, juist omdat het 't leger is van het kapitalisme. Het is zelfs dikwijls reeds voorgekomen in alle landen, dat troepen tegen de arbeiders werden gebruikt, die staakten om de patroons te dwingen tot eerbiediging van de wetten ter bescherming der arbeiders. De staat en zijn leger maakten zich dus, als het er om te doen was de kapitalisten te beschermen, tot medeplichtigen aan het verbreken der wetten.

In hoeveel duizenden werkstakingen werden reeds arbeiders neergeschoten door soldaten, menschen die vóór en na hun diensttijd ook arbeiders zijn, maar door den militairen geest, de discipline, het kapitalistisch patriotisme gehypnotiseerd, de moordenaars werden van hun eigen broeders en vaders.

Het proletariaat ziet dus telkenmale, dat zijn direkte, ja zijn meest direkte vijand is het militarisme, de waakhond van het kapitaal. Men kan het kapitalisme niet neerhalen zonder zijn sterksten steun, zijn gewapende lijfwacht, aan te tasten en te bestrijden.

Dit hebben de proletariërs dan ook ingezien in alle landen, waarin de revolutionaire taktiek der vakvereenigingen, de *direkte aktie* erkend wordt als de werkelijke weg, waarlangs het proletariaat tot de zegepraal zal komen en daarom bestrijdt het ook aldaar het militarisme direkt als zijn dadelijken vijand in zijn strijd om verbetering van toestand en algeheele vrijmaking en niet langs een omweg door afgevaardigden in de parlementen, door stembriefjes, enz.

De direkte aktie der revolutionaire vakvereenigingstaktiek tegen het militarisme onderscheidt zich zeer veel van de indirekte aktie tegen het militarisme der sociaal-demokratische afgevaardigden en leiders der vakbeweging. Ofschoon deze zich ook tegenstanders verklaren van het militarisme, zien zij geen ander middel ter bestrijding daarvan, dan machtelooze verklaringen in de parlementen en de afstemming van de begrooting, die echter door alle andere partijen met overgroote meerderheid aangenomen wordt. Als eenig middel tegen het militarisme, of liever alleen tegen de „uitwassen van het militarisme", die eigenlijk alleen bestreden worden als refrein van alle redevoeringen en brochures tegen het militarisme, herhaalt men steeds hetzelfde woord: Kiest veel sociaal-demokratische afgevaardigden en dan zullen die wel paal en perk stellen aan het militarisme, of zooals alle bekende anti-militaristische brochures in Oostenrijk verzekeren, het algemeen kiesrecht zal het eenige middel zijn en daarmede zoowel als door de verkiezing van socialistische afgevaardigden, zal het militarisme op zij worden gezet.

De aanhangers der direkte aktie hebben geen tijd en geen lust om zoo lang te wachten, want intusschen rukken de troepen steeds bij elke gelegenheid op tegen de arbeiders en daarom wenden zij zich in hun propaganda direkt tot de soldaten, de rekruten, de reservisten, in één woord tot de arbeiders, die morgen soldaten en tot de soldaten, die morgen weer arbeiders zullen zijn. Zij wekken op tot solidariteit tusschen de arbeiders in hun kiel en de arbeiders in uniform, de revolutionaire vakvereenigingen zenden hun vroegere medeleden in het leger van tijd tot tijd kleine ondersteuningen met begeleidend schrijven, zij noodigen de soldaten uit tot hun feesten, in hun leeszalen en lokalen, waar zij vriendelijk ontvangen worden, gratis postzegels krijgen, enz. De revolutionaire vakvereenigingen maken ook hun klachten tegen de superieuren openbaar. Zoo vergeet de soldaat zijn oude vrienden, zijn solidariteit met de arbeiders niet, door steeds met hen in aanraking te blijven.

Zoo dikwijls als soldaten deserteeren, of zich onttrekken willen aan den dienst, krijgen zij werkdadige hulp. Bovendien wordt er een levendige propaganda gemaakt onder de soldaten door manifesten, strooibiljetten, plakaten, geïllustreerde anti-militaristische geschriften, waarvan steeds de grondtoon is om de soldaten op te wekken niet op hun broeders te schieten, omdat zij binnenkort, na afloop van hun diensttijd, zelve in den toestand

kunnen komen te staken en dan staan tegenover andere soldaten. En als zij het kommando krijgen op het volk, op vrouwen, op hun broeders en vaders te schieten en zij de suggestie om hun geweren af te schieten niet kunnen weerstaan, laat dan in een andere richting geschoten worden, die den bevelhebbers minder aangenaam zal zijn. Reeds meermalen bleek het dat de soldaten de bevelen niet opvolgden om op stakers te schieten.

Terwijl de sociaal-demokratie het anti-militarisme in de parlementen bestrijdt door indirekte aktie, zonder aan de opheffing ervan te denken, omdat zij het staande leger alleen wil vervangen door een volksleger, leert de direkte aktie, dat het militarisme alleen op direkten weg kan op zij worden gesteld en wel langs den eenvoudigsten en meest direkten weg van kollektieve dienstweigering en desertie in het groot. Evenals de arbeiders, die de Zondagsrust willen hebben, alleen kollektief op dien dag niet aan het werk moeten gaan, waardoor de Zondagsarbeid van zelf ophoudt — evenzoo moeten de proletariërs ook kollektief den dienst weigeren en het militarisme wordt op zijn grondvesten aan het wankelen gebracht — al geschiedt dit in den beginne ook slechts door een klein, maar toch voldoend percentage.

Deze direkte aktie tegen het militarisme is in vredestijd kollektieve dienstweigering der rekruten, die niet moeten opkomen en militaire staking en desertie in neutrale landen in geval van oorlog. Bij dienstweigering en niet opkomen in massa is het geweld machteloos. Als elke weigeraar eenvoudig in zijn bed blijft liggen, is het onmogelijk twee gendarmes naar elk te sturen, om hem met geweld op te halen. En als zij zoo in de troep gesleept worden, zullen zij, die zoo weinig lust hadden, wel weten wat zij met hun wapens zullen doen. Zij zullen hun broeders overtuigen, welke smadelijke rol zij spelen en in opstand komen tegen machthebbers en regeeringen, die hen ter slachtbank willen voeren.

Op de oorlogsverklaring antwoorden de anti-militaristen met dienstweigering, militaire staking, algemeene staking in de arsenalen en militaire werkplaatsen, muiterij en opstand.

Ondanks alle vredegeroep en de deklamaties der groote beroemde pacifisten, zou geen enkele bloedige oorlog vermeden kunnen worden, als de kapitalisten er toe besluiten en het proletariaat er zich in schikt.

De oorlog kan niet door het zachte pacifisme, maar alleen door het rebelsche anti-militarisme — deze direkte aktie van het pacifisme — mogelijk worden.

Tot de belangrijkste maatregelen, om een oorlog onmogelijk te maken, behoort de vernieling en beschadiging der verkeers- en kommunikatiemiddelen, van telegraaf, telefoon, post, spoorwegverkeer, enz., ten einde het troepenvervoer lastig te maken.

Staking in de arsenalen, die anders gedurende den oorlog op fabelachtige wijze ammunitie voor het leger produceeren, stakingen in de mijnen en bij de spoorwegen maken ook reeds voor een groot gedeelte de voortzetting van den oorlog onmogelijk.

Door een geschikte sabottage, zooals wij die vroeger hebben behandeld, is het zeer goed mogelijk den dienst der spoortreinen, telegraaf, enz. door kleine minderheden te doen verstoren. Door zulke direkte aktie der proletariërs zouden zij in elk land hun regeeringen kunnen beletten oorlog te voeren en op die wijze zou men den oorlog onmogelijk maken. Reeds de enkele aankondiging van arbeiders en soldaten dat zij in oorlogsgeval staken, de enkele aankondiging dat de arbeiders, die er zich toch in den strijd der laatste jaren wel aan gewend zullen hebben om den kapitalisten hun arbeid te weigeren, hun nu ook hun leven en bloed in den oorlog willen weigeren, om het op spel te zetten voor eigen doel, voor eigen ideaal — zou een direkte aktie tegen den oorlog, omdat de bourgeoisie voorzichtiger zou zijn in haar geestdrift voor den oorlog, vooral wanneer zij bemerkt dat daarbij voor haar gevaar bestaat en het volk niet meer zoo gewillig en vol geestdrift als vroeger voor de belangen zijner vijanden ter slachtbank wil gaan.

Ongetwijfeld is het aan de dreigende houding van het Fransche proletariaat, dat duidelijk verklaarde niet mee te willen optrekken in de Marokko-aangelegenheid (1905), te danken dat de Fransche regeering alles deed om den oorlog te vermijden, omdat zij vrees koesterde voor het proletariaat [1]). En in elk geval kan het voor de arbeidersklasse aangenamer zijn, dat de heerschende klasse, de bourgeoisie, een diplomatieke neerlaag lijdt dan dat honderdduizenden proletariërslijken, onverschillig of het geschiedt in „glorierijke" dan wel in verloren oorlogen, de slagvelden bedekken.

Het militarisme is heelemaal geen zuiver politieke vraag, die in de parlementen uitgemaakt of ook maar tot de parlementen

---

1) Hoe erbarmelijk steekt hierbij af het schandelijk en laf gedrag der Duitsche vakvereenigingsleiders, toen de afgevaardigden der Fransche vakvereenigingen tijdens het geschil tot hen kwamen met het verzoek een gemeenschappelijke demonstratie tegen den oorlog te houden! De „leiders" weigerden onder de lafste uitvluchten met hen te onderhandelen. Duitschland's regeering ondervond niet den minsten tegenstand in het volk zelf en kon dus voortgaan in zijn provoceerende houding tegen de Fransche diplomatie.

beperkt moet blijven. Integendeel, het was steeds het leger, dat de niet gedweëe parlementen uit elkaar joeg. De strijd tegen het militarisme moet daarom langs direkten weg door het proletariaat zelf gevoerd worden, want het is zijn vijand in de dagelijksche loonverschillen en de voortdurende beschermer zijner uitzuigers; het is het voor het volk eeuwig dreigende spook van het bloedbad des oorlogs. En op den dag van den eindslag van het proletariaat tot opheffing van het kapitalisme, zal het wederom het dreigend militarisme voor zich zien staan, dat het vernietigen zal, als het niet nu reeds met zijn direkte aktie op het militarisme werkt en ook doordrongen wordt door het denkbeeld om het militarisme door direkte aktie voorloopig te verzwakken en te vernietigen. En dit zal te gemakkelijker gaan, als leger en volk verbroederd zullen zijn op het stuk van anti-militaristische propaganda.

IV.

De direkte aktie als onmiddelijke bevrijding, als algeheele vrijmaking van het proletariaat.

De sociale algemeene werkstaking. — Vernietiging der bestaande en organisatie der toekomstige maatschappij.

De direkte aktie als deelname van het proletariaat, beperkt zich echter niet alleen tot het nastreven van verbeteringen in het heden, maar haar verder doel is de verwijdering der kapitalistische maatschappij in het algemeen en de nieuwe organisatie eener vrije maatschappij. Want alle verbeteringen in den levenstoestand binnen de bestaande maatschappij zijn slechts illusoir (denkbeeldig), kunnen nooit van langen duur zijn. De kosten van elke zegevierende staking, waardoor de arbeiders hoogere loonen veroveren, betalen niet de patroons, maar het publiek. Met de hoogere loonen stijgen direkt ook de prijzen der waren en daar dit gelijkmatig geschiedt in alle bedrijven, blijft de toestand der arbeiders gelijk. Ja, hij daalt zelfs betrekkelijkerwijze in vergelijking met de stijgende welvaart der bourgeoisie, met de voortdurend nieuwe behoeften door de beschaving veroorzaakt, die bij den arbeider door zijn toenemende beschaving en het ontstaan van steeds nieuwe industrieën worden verwekt en die hij, ondanks zijn hooger loon, toch niet kan bevredigen.

Het eenige positieve en werkelijke resultaat van het prole-

tariaat is de verkorting van den werktijd; dit alleen is een winst van werkelijke positieve vrijheid. De uren, die hij vroeger moest doorbrengen achter de getraliede vensters der fabriek, kan hij dan besteden voor zijn genoegen, zijn vorming, zijn voorbereiding voor de sociale revolutie.

Het revolutionaire proletariaat weet, dat het eindresultaat eener direkte aktie moet zijn de opheffing van het loonstelsel en zijn strijd in het heden is een voorbereiding, een oefening voor de sociale revolutie, een voorbereiding die hem nu reeds in het heden nut kan aanbrengen, omdat hij nu reeds door dien strijd stuksgewijze steeds meer vrijheid verovert.

Tegenover de indirekte parlementaire aktie, die het proletariaat belooft om het kapitalisme op zij te zetten door de verovering der politieke macht, leert de revolutionaire ekonomische taktiek het kapitalisme vernietigen door de direkte aktie van de revolutionaire, ekonomische, sociale algemeene werkstaking om in zijn plaats de vrije maatschappij te vestigen.

In het algemeen is door het nadruk leggen op de ekonomische aktie en de revolutionaire werkstaking ook in de theorie van het anarchisme een belangrijke verandering gebracht. Het gefilosofeer over de bestaande maatschappij door het anarchisme heeft den staat geen kwaad aangedaan. Ook het schilderen van heerlijke paradijzen in de toekomst kan de groote massa van proletariërs, die geen godsdienstigen aanleg heeft, noch winnen noch verzadigen.

Alle gepraat over de „toekomstmaatschappij" klinkt den proletariër in de ooren, evenals alle godsdienstige vertroostingen van het hiernamaals, als men hem, zooals alle godsdiensten doen, een geluk in een verre toekomst, na zijn dood of voor latere geslachten belooft.

Want wat gaan ons bij slot van rekening de latere geslachten aan, wat hebben wij eraan, als wij gelooven dat onze kleinkinderen gelukkig zullen zijn? Het proletariaat wil heden reeds resultaten hebben, wil heden reeds meer brood en meer vrijheid en deze geven hem alle anarchistische wijsbegeerten en toekomstdroomen even weinig als het religieuse mysticisme des geloofs en de sociaaldemokratische parlementszwendelarij. Daarom kan ook elk wijsgeerig anarchisme nooit een massa-beweging worden — het was en is veroordeeld een kleine sekte van dweepers en idealisten te blijven, die zich bedwelmen aan het mysticisme van het ideaal.

Iets geheel anders wordt het echter, zoodra het anarchisme

werkelijk tot een revolutionaire arbeidersbeweging wordt en zich bezig houdt met de praktische vragen van het heden, zoodra het positieve gevolgen afdwingt in het heden voor het proletariaat.

Arbeiders, die gevoed worden met wijsbegeerte, dweeperij en toekomstmuziek, leeren allen strijd in het heden verachten als „kleine hervormingen", maar worden daardoor van direkten strijd afgehouden. Echter bij een beweging die nu reeds positieve gevolgen kan aanwijzen, sluit het proletariaat zich spoedig aan en zij wordt een massale beweging.

Door deze revolutionaire ekonomische taktiek in het heden wint men 1o. de massa; geeft men 2o. den strijders reeds nu meer geluk en vrijheid; en 3o. wordt het proletariaat door de voortdurende en herhaalde revolutionaire stakingen met ekonomische terreur opgevoed en leert het stakingen met zegepralen te doen eindigen. Door de positieve gevolgen aangemoedigd, leert het moed, opgewektheid in den strijd en steeds hoogere eischen.

De stakingen worden dan steeds grooter en meer revolutionair; het leger, sterk ondermijnd door de anti-militaristische propaganda, wordt steeds minder te vertrouwen voor de heerschers en zoo zal een groote, revolutionaire, reusachtige staking, waarin het proletariaat, reeds gewoon aan ekonomische terreur en revolutionaire stakingen, den verststrekkenden eisch: de opheffing van het loonstelsel zal stellen — tot een algemeene werkstaking worden, dien het zal weten door te zetten op zegevierende wijze en niet met de armen kruiselings over elkaar.

Zoo stuurt men de ontwikkeling van den revolutionairen ekonomischen strijd van het heden, gelijktijdig met de voortdurende gevolgen voor het heden, met gestadige winst van steeds grooter vrijheid voor het proletariaat — vanzelf in de richting van de zegevierende, ekonomische algemeene werkstaking als resultaat der ontwikkeling van de vele kleinere revolutionaire stakingen van het heden. Deze opvatting van het voortdurend aangroeien der ekonomische revolutionaire aktie van het proletariaat tot haar spits gedreven, de sociale algemeene werkstaking, komt oneindig meer overeen met de logische opvatting der revolutie, van het ontwikkelingsbeginsel, dan alle theorieën van evolutionaire en wetenschappelijke sociaaldemokraten.

* * *

Ook de nieuwe organisatie van de zegepralende, ekonomische algemeene staking volgt in tegenstelling met de opvatting der

verkondigers van de indirekte parlementaire aktie, die de socia liseering der produktiemiddelen willen dekreteeren en organiseeren door den staat, langs direkten weg en de omverwerping van het kapitalistische stelsel, door de direkte inbezitneming der produktiemiddelen door het proletariaat en niet door bemiddeling van den staat of van de natie.

De direkte inbezitneming volgt door de direkte onteigening der kapitalisten gedurende den strijd en de overname der produktiemiddelen door de vakvereenigingen van elke plaats, die dan de produktie verder regelen en anderzijds door het terugnemen van den grond door de boeren, die hem, dan gemeenschappelijk gaan bewerken.

Wij achten het overbodig hier nog meer te zeggen over dezen vorm van direkte aktie, de sociale algemeene werkstaking en de direkte inbezitneming der produktiemiddelen, waarover men uitvoerig kan lezen in de brochure „De sociale Algemeene Werkstaking", van denzelfden schrijver.

Ook van dit optreden der direkte aktie zien wij tegenwoordig vele voorbeelden in Rusland, waar de boeren reeds in honderden gevallen in alle provincies des rijks de groot-grondeigenaren verdreven en den grond in bezit terugnamen — ofschoon de sociaaldemokraten sinds jaren predikten dat alleen de socialistische staat dit doen mocht, dat de grond moest worden staatseigendom, wat de boeren natuurlijk nooit zullen begrijpen. Zonder op besluiten van den staat te wachten, voeren zij de onteigening langs den weg der direkte aktie door.

Wat nu de boeren in Rusland heden reeds doen, zal het industrieele proletariaat in West-Europa weldra ook weten door te voeren tegenover het kapitalisme.

* * *

Zoo zien wij de direkte aktie in haar menigvuldigste vormen, in haar verschillende verschijningen. Eigenlijk is de direkte aktie alleen een aktie, al het andere is zwendelarij, aktieloosheid, het opdragen aan anderen om door te voeren datgene, waarvoor men zelf te laf, te traag of te onbekwaam is. Als het proletariaat iets wil bereiken, moet het zijn aangelegenheden zelf ter hand nemen.

De direkte aktie verbergt zeker gevaren in haar schoot, omdat elk persoon zelf moet handelen, zelf zijn moed en bekwaamheid moet ontplooien. Zij is niet zoo gemakkelijk als de parle-

mentaire aktie, waarin de arbeiders hun lot toevertrouwen aan anderen. Maar wij zien waartoe dit voerde. De toestand van het proletariaat daalt absoluut en betrekkelijk in al die landen waar het zich wettelijk en laf gedraagt. Wil het niet verlaagd worden tot Chineesche koelies met de beloften eener schoone, geheimzinnige toekomst op de wijze als de godsdienst het doet, dan moet het zelf in het strijdperk treden, op eigen kracht vertrouwen om langs direkten weg, door zijn direkte eischen voor het heden te veroveren en zoo zijn betere toekomst voor te bereiden.

Door het voorbeeld van de daad, van aktie, worden steeds sneller en steeds meer proletariërs gewonnen, die niet meer vertrouwende op de beloften van anderen, zich eindelijk krachtig genoeg zullen gevoelen om door hun direkte aktie het geheele gebouw der hedendaagsche knechtschap neer te halen en zelf direkt een maatschappij te organiseeren, waarin de grond toebehoort aan de boeren, de mijn aan de mijnwerkers en de machines aan de arbeiders, een maatschappij zonder armen en rijken, zonder heeren en knechten.

